

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán

Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár

Pillanatnyi helyzet!

Ahol megértének bennünket

Csehszlovákia

Prága. Hodzsa Milán miniszterelnök kihallgatáson fogadta Dr. Angelo Goldstein és Dr. Chalm Kugel képviselők vezetésével megjelent zsidó deputációt. A küldöttség memorandumot nyújtott át a miniszterelnöknek és előterjesztette a zsidó kisebbség kulturális gazdasági és szociális követeléseit. Hodzsa miniszterelnök kijelentette, hogy a parlament február 18-án megtartott ülésén elhangzott kormánynyilatkozat a zsidókra is vonatkozik. Az előterjesztett zsidó követeléseket jogosnak és

indokoltnak látja a kormány és ennek megfelelően megvalósítja majd a héber iskolák államosítását. Tekintetbe fogja venni az ortodox zsidóság kívánságait, a vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag. A produktív pályákra előkészítő zsidó iskolákat ugyanolyan védelemben fogja részesíteni a kormány, mint a hasonló érdekl. állami intézményeket.

A miniszterelnök kijelentését a zsidóság osztatlan meglelégedéssel fogadta.

Jugoszlávia

Svetkovic kultuszminiszter nyilatkozik:

A költészetési vita folyamán dr. Milan Banic antiszemita képviselő beszédet tartott, amelyben azt állította, hogy a jugoszlávai zsidóság kártékony hatással van a jugoszláv kulturára. Különösen azt nehézményezi a képviselő, hogy a legtekintélyesebb jugoszlávai könyvtadó, amelyik a legimertebb jugoszláv írók könyveit adja ki: zsidó.

Svetkovic kultuszminiszter felszólalásában visszautasítja a képviselő sértő szavait. A királyi kormány nem fogja sohasem megengedni,

hogy életünk irányítását az ucca vegye át. Annak a sajtónak, amely az uccát szolgálja, nem fog sikerülni azokat a főszlopokat megtingatni, amelyek Jugoszlávia felépült. Teljes egyenjogúsítás kell valamennyi vallásnak és fajcsoportnak, amelyek a mi földünkön élnek.

Banic képviselő támadását a legnagyobb belgrádi lapok is elítélik. Különben a lapok azt a megjegyzést fűzik még ehhez, hogy Banic elvtársával együtt, összesen hárman vannak s ezért a „Három muskétás”-nak nevezik őket.

Ahol üldöznek bennünket

Lengyelország

Varsó. Újabb diákvargások voltak Vilnában, 54 zsidó diákot, akik nem akartak gettópadokba ülni, fegyelmi büntetésben részesítették. A legutóbbi nagy antiszemita tüntetések résztvevői közül két lengyel diákot kivétel nélkül megölték. Michalovitz, a varsói egyetem rektora éles beszédben bélyegezte meg a szenátusban, az ifjuság kilengéselt s azt hangsúlyozta, hogy a sorozatos kilengések, katasztrófákba fogják dönteni az országot. Schorr dr. professzor, a szenátusban erőyes hangon kel-

ki a diákság zsidóüldözése ellen. A zsidó ifjuság nem hagyja magát viszataszítani a gettóba és büszkén és méltóságteljesen fogja folytatni a harcot. Trokenheim zsidó szenátor, szintén hasonló szellemben szólalt fel. Szerinte az antiszemita az állam ellensége, akik a zsidók ellen folytatott harc címén akarják magukhoz ragadni a hatalmat. Követelte a zsidó polgárok jogainak megvédését, vagyon és életbiztonságának biztosítását. Varsóban tegnap bezárták az egyetemet.

Magyarország

A március 15-iki ünnepségek botrányba fulladtak.

A magyarországi március 15-iki ünnepségekkel kapcsolatosan botrányos tüntetések zajlottak le a Vigadóban. Az ünnepséget az egyetemi ifjuság megzavarta, mert Kémeri Nagy mellett tüntetett, akik internáltak az Ignotus Pál elleni boxeres merénylet miatt. Röp cédulákat is osztogattak, amelyben Kémerit mint „új Kossuthot” aposztrófájkák. A tüntetés miatt félbeszakították az ünnepséget, amelyen Bornemissza miniszter is részt vett, de közben pfujozás közepette, tüntetőleg távozott.

A Petőfi-uccán Erger Bergert énekelve vonult végig egy tüntető csoport. A Rákóczy-uton egy 40 főből álló zöldinges, zöldnyakendős, rohamszíjas csoport, nyilaskereszttel karjukon vonult végig zárt sorokban. Tizenkét fiatalambert, akik nem akartak engedelmességni a rendőrség felszólításának, egyenként 30 pengőre ítélték és formaruhájukat elkobozták. Ugyancsak antiszemita tüntetések zajlottak le a márciusi ünnepséggel kapcsolatosan Szegeden és Pécsen is.

44-ik §

Az idő visszafelé halad. Ez kétségtelenül megállapítható még akkor is, ha a levegőt átszelő repülőgépek óránként 500 kilométert haladnak és ha a tankok sebessége eléri a gyorsvonatok sebességét is. Visszafelé haladunk s méghozzá rapid tempóban, a középkor felé s ennek megállapítását bármelyik embertársunk ellenőrizheti, ha csak egy-két napig figyel a világban végbemenő eseményeket. A bebeli mondás sohasem volt aktuálisabb mint most, hogy az antiszemitizmus nem egyéb, mint a buták szociálistmusa. Hát nem-e látjuk, hogy a dicsőített nemzeti szocializmus egyetlen fix és megvalósított pontja: a zsidógyűlölet, amelyet nem csupán a német birodalom határain belül propagálnak, hanem szerte a világon.

Visszafelé haladunk az emberi felvilágosodást illetően, mert az emberek elfeledték azt, amit Clermont Tonnerre francia képviselő mondott 1789 december 21-én a francia nemzetgyűlés előtt, amikor a zsidók emancipációjára érdekelte felszólalt: »A zsidóságnak, mint népnek semmit, de mint embereknek mindent«.

Csaknem 150 évvel ezelőt hangzottak el ezek a szavak és következményük, a zsidók lassu emancipációjára volt az európai államokban. S végre, azt hittük volna, hogy mindég előbbrehaladunk az akkor megkezdett uton és hova jutottunk 1937-ben? Oda, hogy egyes parlamentekben felellanak a képviselők és lényegében a következőt állapítják meg:

— A zsidóknak semmit! Sem mint nép, sem mint egyed. A zsidó nem élhet még annyi joggal sem, mint amennyi a középkorban meg volt számára. A zsidótól el kell venni a kereseti lehetőségeket, ki kell zárni minden kenyérkereseti lehetőségtől.

Rombadólnek a francia forradalom vívmányait, elenyésznek az 1848-as eszmék és amint a dr Pop Valér nemzetvédelmi javaslatából kitetszik, még az 1878-ban megtartott berlini kongresszuson, a nagyhatalmak által szerződésileg megkötött egyezmény és szerződés pontjait is tagadásba veszik.

A Legfelsőbb Zsidó Tanács által, a kormány minisztereihez, azután Ófelségéhez a királyhoz eljuttatott memorandumok és sürgönyök hivatkoznak az alkotmány megfelelő paragrafusaira s tiltakoznak a romániai zsidóság nevében az ellen, hogy kenyérkereseti lehetőségeikben gátoltassanak.

Különösen a 44. § az, amelyre állandóan utalás történt. Mi is van ebben a paragrafusban? A berlini szerződés eme pontja szószarlat a következőket mondja: »Romániában, bármilyen valláshoz való tartozás, nem zár ki senkit sem, hogy polgári és politikai jogai el ne ismertessenek. És éppen úgy joguk van állami hivatali állások elfoglalásához, funkcionáriusok lehetnek és bármilyen foglalkozást üzhetnek az ország akármelyik helységében. Valamennyi valláskultusz üzése teljesen szabad az országban, éppen úgy min-

den külföldinek is és semmiféle akadályt számukra sem lehet felállítani.»

Ez az a híres 44. §, amelyre az utóbbi időben annyi hivatkozást történik. Ez volt 1918-ig a legpregnansabb kifejeződése Európában a kisebbségi jogok védelmének. Ez az a paragrafus, amely először formulázta meg minden kétséget és vitát kizáróan a kisebbségi jogokat és ezt a romániai zsidóság érdekében hozott szerződési klauzulát több kevesebb sikerrel megfelelően interpretálták 1878-tól 1918-ig.

Erre hivatkozik legutóbbiban Clemencau akkori francia miniszterelnök is, abban a kísértet levélben, amelyet 1919 június 24-én írt Paderevskynak, az akkori lengyel miniszterelnöknek. Nyíltan hivatkozik az 1878. évi berlini szerződés 44. paragrafusára, a melyet annak idején valósággal népszövetségi nemzetközi szerződéssel parafálták az európai nagyhatalmak.

1919-ben meghökölt különböző békeszerződésekben, mint a st.-germaini és a trianoni békeszerződésekben újból le lettek fektetve a kisebbségi jogok. Ezek a pontok nem engednek kétséget az irányban, hogy akár, mint vallás, akár mint nemzeti kisebbség, akár mint etnikai összefogás jelentkezik a zsidóság, a nyelvi ellentétek számbavétele nélkül is, feltétlen jogot formálhatnak a teljes egyenjogúságra.

A negyvennegyedik paragrafust annak idején legjobban Németország szorgalmazta és hosszú éveken át Németország volt az, amely legjobban ellenőrizni igyekezett, hogy vajjon betartja-e a szerződést aláíró hatalom a berlini szerződés eme pontos és korszakalkotó pontját.

S mily ironiája a sorsnak, hogy most a németek azok, akik legjobban igyekeznek azon, hogy a 44. §-t mások se tartásd be, hiszen ők az első Európában, akik tagadásba vették azt, hogy a zsidó, akár mint egyed, akár mint népi kisebbség, vagy faj, vagy vallási egység, bármilyen részt kérhessen annak a népnek életmegnyilvánulásában, amelynek keretei között él. Amit hatvan évvel ezelőtt Berlin épített a zsidó jogok védelmében, azt éppen Berlin igyekszik most lerombolni. Mert minnek is nevezhetnénk másnak azokat a felmerült javaslatokat, amelyek azt célozzák, hogy a zsidók kizárassanak mindazokból a legelemibb jogokból, amelyeket biztosított számukra a XVIII és XIX. század emberisége is. De a „modern”, a „technikailag fejlett”, a „művelt” XX. század negyedik évtizedének vége felé visszafelé fordult az idő homokórja. Pop Valér kereskedelmi és iparügyi miniszter el van határozva arra, hogy megvalósítja az etnikai arányosságot célzó törvényjavaslatot, amely sokszázezer zsidó existenciát tenne földre.

Igaz, hogy vannak hangok, így a Dinu Brătianu, vagy I. G. Vantu, képviselő, akit a miniszter a törvényjavaslat előkészítésével is állítólag megbízott, aki azt vallja, hogy ilyen formában alkotmányellenes ez a javaslat.

Igen, mi is azt állítjuk, hogy határozatlan alkotmányellenes. És emberellen. Ki méltatlan. És logikátlan is. Mert ha Romániában volna egymillió munkanélküli és a zsidók boldogan pöfeszkednének biztos állásokban, akkor is igazságtalan volna, de volna benne valami, amit úgy fejeznek ki legjobban: „struggle for life” magyarul: küzdelem a létért. De nem ez a szükség viszi rá a kormányt a lépésre, mert munkanélküliség ugyszólván egyáltalán nincsen Romániában. Az nincs! De van féktelen zsidóellenes agitáció, amelyet Cuza, Goga és Valda Voevod üznek, akik üresnek látszó jelszavak érdekében készek arra, hogy felforgassák az ország közgazdasági rendjét és miután minden hivatali helyen, katonaságnál, megyénél, minisztériumokban, városnál, vasutnál, postánál, vámnál keresztelbítették a numerus nullust, akkor most sor kerülhet a kereskedelemre és iparra is, amelynek kötelezővé tennék, hogy 75 százalék román alkalmazzon és 25 százalék kisebbségi. S mi történjék a kiebrudalt, kenyéret, létalapját, existenciáját veszített

kisebbségi emberrel? Erre nem ad választ senki, mert nem is tud válaszolni!

A Zsidó Legfelsőbb Tanács memorandumával minden megtesz, amit megtehet. Öfelségéhez a királynak küldött táviratában is rámutat arra a képtelen helyzetre, amelybe a zsidóság kerülhet, ha ez a törvény valóban a parlament elé kerül és ott megszavazódik.

Kétségbeesetten bizonytalan napokat élünk most, amikor várjuk, hogy elhárul-e fejünk felelő a nagy csapás, belátták-e az illeté-

sek, hogy nemcsak a 44. § létezik és nem csupán a békeszerződések pontjai, hanem ami ennél is több: az emberiség szabályai.

Higyük azt, hogy elhárul fejünk felelő a végzet, amely most egy alkotmányellenes törvényben érné el kíméletlen pontját. Higyük a józanságban és higyük abban, hogy egy gyönyörűen fejlődő, életerős ország nem fog elkövetni magán harakirit, csak azért, mert a külföldi és belföldi lelkiismeretlen uszítóknak, így tetszik.

Levették napirendről a nemzeti munkavédelemről szóló törvényt

București. E pillanatban még nem tudni, hogy valóban elejtette-e a kormány annak a törvénynek megszavaztatását, amelyről a legkiválóbb román jogászok és államjogi szakértők megállapították már, hogy ellentétben van az ország alapvető alkotmányjogi szabályával és nyíltan többféle kategóriába osztaná az ország törvényel szerinti és eddig a törvény előtt is egyenjogú polgárait.

Öt millió kisebbségi életjogáról van itt szó, amelyből egy millió zsidó várja azt, hogy az utolsó pillanatban megtorpsn a szélsőségek agitációjára és a kormány engedve a józan és bölcs belátásnak, leveszi napirendről ezt a törvényt, amely nem akar egyebet, minthogy minden egyes vállalatnál 75% román és 25% lehet kisebbségi, illetőleg nem az uralkodó néphez tartozó egyed. Mi bizunk és hiszünk a józan belátásban és megértésben, hogy e tervből nem lesz más, mint örökös terv, mert súlyos végzet süjtana le a zsidóságra, ha ez a fantasztikus terv meg is valósulna. A legfrissebb jelentések szerint erős reményünk van arra, hogy elhárul a zsidóság feje felelő ez a csapás, amely egyszerre százezrek existenciáját törte volna örök időkre össze és telt volna rengeleg embert földönfutóvá.

A zsidóság megmozdulása

A legelső zsidó tanács, amely magába egyesíti az UER-t mint a Zsidó Pártot egy a vezetőség tagjából összeállított bizottságot menesztett dr. Pop Valér kereskedelmi miniszterhez. A küldöttség egy husz gépell oldalra kiterjedő memorandumot terjesztett a miniszter elé. A deputáció tagjai a következők voltak: dr. W. Filderman, az UER elnöke, M. Benvenisti a Zsidó Párt főtitkára és Kiva Ornstein ügyvéd. Dr. Filderman beszédében rámutatott azokra az ellentmondásokra, amelyek fennállanak alkotmányos és jogi szempontból és azokra az ellentétekre, amelyek fennállnak a nemzeti munkavédelmi törvény és a már érvényben levő törvények között.

M. Benvenisti mondotta el ezután expozéját a miniszternek. Rámutatott arra, hogy az etnikai arányosítás törvénybe iktatására lényegében nincs is szükség, hiszen hivatalos kimutatások szerint nincs is az országban munkanélküliség. Ezzel szemben a tervezet törvény brutálisan süjtana le existenciák tízezreire. Az éhség rossz tanácsadó és mi lesz a földönfutóvá tett, tíz esztendő száz ezrekkel?

Dr. Pop Valér miniszterre szemmeláthatólag mély hatást gyakoroltak a beszédek. Senkit sem akar földönfutóvá tenni a törvénytervezet, — mondotta a miniszter határozott hangon.

Az átnyújtott emlékirat statisztikai adatok alapján kimutatja a zsidóság tényleges gazdasági állapotát és elhelyezkedését.

A küldöttség felkereste Iamandi kultuszminisztert is, akitnek átnyújtották a másolatát annak a memorandumnak, amelyet dr. Pop Valér miniszternek átadtak. Felhívják a kultuszminiszter figyelmét arra, hogy a kormány 350 millió lelt irányzott elő a költségvetésben az egyházak támogatására és ebből csupán 1 millió lelt ad a zsidó egyháznak. Egyidejűleg táviratot menesztettek Öfelségéhez.

Az uralkodóhoz intézett távirat szövegének kivonata

Romániában legkisebb a munkanélküliség az egész világon. Tizenhét millió lélekre tizez munkanélküli esik. 1934-ben a nemzeti munkavédelmi törvény végrehajtására alakított bizottság megállapította, hogy nem a zsidók voltak azok, akik szabotálták annak végrehajtását, hanem bizonyos pártok és érdekesportok.

A romániai zsidók jogait olyképpen akarják most korlátozni, amely ha megvalósul, kevesebb joga lesz a zsidóságnak itt, mint a külföldieknek, holott sem az alkotmány, sem a békeszerződések nem engedik meg, hogy az ország alattvalói között különbséget csináljanak.

A legszentebb jogok diszkriminálása semmi jóhoz nem vezethet.

A távirat további részében I. Károly királyra történik hivatkozás, aki nem engedte meg, hogy zsidóellenes törvények hozassanak és ama reményének ad kifejezést, hogy Öfelsége sem fogja megengedni, hogy a zsidó lakosság, amely a háboruban vérét ontotta a hazáért és közreműködik az ország konstruktív felépítésében, ma rosszabb helyzetbe kerüljön, mint volt a múltban, amikor nem voltak polgári jogai.

A táviratot aláírták Dr. W. Filderman az UER elnöke, Dr. I. N. Niemerovier főbb szenator és Dr. Fischer Tivadar a Zsidó Párt elnöke.

— Házasság. Az ardeal zsidó közélet egyik kiváló vezéregyéniségének ifj. Reitor Mór, a satumarei Casa Nostra vezérigazgatójának családjában örvendetes családi esemény zajlott le az elmúlt napokban. Piri leányának volt esküvője az oradeal Park szálloda gyönyörű helyiségeiben, Keszner Géza mérnökkel, a sziget zsidó társadalom fiatal szimpatikus tagjával, Keszner Dezső nagykereskedő fiával. A díszes esküvőn az előkelő családon kívül megjelentek számosan az ardeal zsidó szocietásból is, hogy gratuláljanak az örömszüloknak és az ifjú párnak.

של פסח

Husvét

fűszerárú

burgonyaliszt, csokoládé, paleszfinai Schemen-olaj, stb. legolcsóbb napi árban kapható

Léb fivérek

CLUJ, Telefon: 4-71.

HETI GLOSSZÁK

Csoda Brallában

Korunk technikai csodáinak sodrában, alig esik szó a lélek csodáiról. Bizony, a lelkek inkább gonoszoknak manapság, mintsem csodákra nyílnának, hogy szeretettel magukba fogadják embertársaikat. Ha a kéz kinyúlik, ritkán törtérik, hogy barátit jobb-ot keres, gyakoribb, hogy ütésre lendül és lesújt a gyauultan kortársra. Az atmoszféra mérgezett és akiben volna is barátság, elleplezi érzelmét, mert a humanizmus vörös posztóként ingerli az elvadult indulatokat...

Brallában mégis csoda történt. Egy lélek kinyúlik, nem restellte érzelmét és magához ölelte egy számára idegen nép meggyötört fiait. A történet — nem tagadjuk — bennünket is gyermekkorunk meséire emlékeztet, melyekben a legképtelenebb történetek is bizonyoságot nyertek. A brailai történet ám nem mese, igaz csoda. Figyelfünk csak...

Él Brallában egy *Nedelcu P. Chercea* nevű, keresztény román férfi. Egyszerű földmunkás emberek gyermekeként kezdte az életet, de ma hatalmas vagyon felett rendelkezik. A gazdagság azonban számára nem fennhájázó eszköz, hanem jótékony tartalom, amellyel mindenkét gyámolít, aki arra rászorul. Legendák keringenek szülőföldje tájain sok-sok nemes tettéről, legendák veszik körül már most életében is, pedig nem tett egyebet, mint osztott dus vagyonából a rászorultaknak. Osztott és nem kérdezte közben a gyámoltalank vallását, csak arra ügyelt, hogy érdemesek kapják a segílyt.

Braila egyik félreeső negyedében a chaszidoknak omladozó külsejű imaházuk volt, amelyet igen megviselt az idő vasfoga. Az imaház falairól lehullott már a vakolat, itt ott, kiesett belőle egy egy téglá is. Elszorult minden zsidónak szíve, ha e megviselt épületre tekintett, amely egyetlen hely volt az ókirálysági városban, ahol estléként felhangzottak az írás szavai. A bölcsek a Tóráé idézték az Úr eme valóban szerény hajlékában. De már nem soká idézhették, mert a vég feltartóztatlanul kopogott falain...

Nedelcu P. Chercea, a nemes szivű román emberbarát egy napon, amidőn Braila külső tájait róta, felfigyelt a roskadozó chaszid imaház szánalmas állapotára. És amit tett, az örök emléket állított számára a romániai zsidóság történetében. Nedelcu P. Chercea magához hívatta az imaház vezetőit és közölte velük, hogy nem tudja többé nézni, milyen omladozó templomban szolgálják az Urat és új templomot épített szá-

mukra. Nedelcu P. Chercea megtette azt amit ígért. Braila legközpontibb helyén telket vásárolt, és közel egy millió lei költséggel pompás zsinagógát építtetett a brailai chaszidoknak.

A zsinagóga építkezése röviddel purim előtti készült el és a brailai chaszidok a vigság ünnepén már fel is avathatták új imaházukat. Mintha ebben is szimbólum lett volna. Azon az ünnepen, amelyet a zsidóság a Gonosz legyőzetésének és Igazság diadalának emlékeként ünnepel, nyílt meg Chercea keresztény fillantrop által adományozott zsinagóga, mintegy jelképezve, hogy im e teltben is legyőzte az ármányt a szeretet. *Csoda történt. Chercea merete vállalni a humanizmust, merete hirdetni a felekezeti békét, merete kitérni szívet a zsidóság felé, a mérgezett eszmék és áramlatok minden fenyegető lesbenállása dacára.*

Nagy dolgot tett a román emberbarát. S ami a csodánál is több, visszaadta hitünkét az emberiség jövőjében...

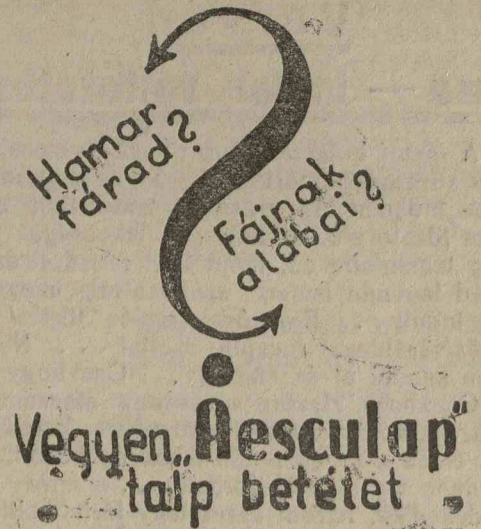
A zsinagóga felavató ünnepségén megható szavakkal köszönték meg dr. Teneu brailai főrabbi és dr. Schor hitközségi elnök Nedelcu P. Chercea adományát. A nemes szivű fillantrop könnyekig meghatva fogadta az üdvözléseket. — Boldog vagyok, — mondta — hogy az Isten erőt és tehetséget adott nekem, hogy templommal ajándékozhattam meg azt a népet, amely az emberiségnek a Bibliát ajándékozta.

Ime ez a brailai csoda rövid története.

Uj Zrinylász

A magyar történelem hősi éposza, a Zrinylász, amely a szigetvári hőseket glorifikálja, akik Zrinyi vezetése alatt hősiiesen küzdöttek a vár védelmében. Most új zsidó „zrinylást” kell megtanulnunk, amely napjainkban történt, azzal a különbséggel, hogy az új „hőst” nem Zrinyinek hívják, hanem dr. Mandel Árminnak és nem katona volt, hanem főrabbi, aki a modernebb szigetvári zsidók lelkiéletének hősi védelmezője volt. De ő nem tört ki, az elnyomott és sokszor éhező és szorongatott helyzetben levő magyar zsidók élén, a vallás és tradíció végvárából, hanem sokkal „modernebb” eszközökkel ment át a tuleső táborba.

A budapesti rabbiszeminárium növendéke volt dr. Mandel Ármin s amikor azt elvégezte, a szigetvári neolog hitközség rabbija lett. Van ott egy ortodox hitközség is, de ezáltal nem arról lésezen szó. Dr. Mandel a templomi szószékéről prédikálgatott vallásról, zsidó erkölcsről, törvényekről és tradíciókról, míg egy szép napon elűnt hível köréből. Az új hős, nem

hősi fringlát suhogtatott feje felett, hanem elszökött angolosan hível köréből és néhány hétre rá levelet írt a hitközség elnökének, amelyben bejelentette, hogy ő bizony nem tér vissza helyére, meri közben kikeresztelkedett. A katolikus klérus közbejárására, a miniszterium iskola-inspektornak nevezte ki és ezért otthagytott csapat-papot, illetőleg papállást, hogy a keresztény hitre térve, elfoglalja új állását. Az új zsidó zrinylász hősi alakjának tette, mélységes megdöbbenést kellett, még a magyarországi legasszimilánsabb körökben is. Most látták csak meg élesen azt, amit sokan amugy is tudtak eddig, hogy a rabbiszeminárium nem adja meg azt a szükséges alapot a növendékeknek, amely őket méltóvá és alkalmassá tenné arra, hogy tovább küzdjenek, a tradíciók védőbástyái mögöl, a zsidó hit és a zsidó jövő érdekében.

A budapesti hírek szerint, az orth. központi iroda ez ügygel kapcsolatban értekezletet hívott egybe, amelyre meghívta a magyarországi neolog zsidóság vezetőit is. Ott kifejtették az ortodoxok, hogy milyen szegylene ez a zsidóságnak, hogy valaki egy rabbiállásból menjen egyenesen a keresztelőmedence alá. A neologia vezetői mindenben helyeselték ezt az álláspontot és elfogadták az ortodoxia ama javaslatát, hogy meg kell változtatni a rabbiszeminárium eddigi szellemét, amely ilyen Dr. Mandeleket képesített arra, hogy a zsidóság „vezérei” legyenek. S ebben az átalakulásban elfogadják majd az ortodoxia álláspontját, amely a rabbi-oktatásnak a régi tradíciók alapján való „reformálását” akarja keresztülvinni.

Ilyen tragikusan végződött az új zsidó hősi kirohanás Szigetvárról, amelynek „hőst halotija” nem Dr. Mandel Ármin a renegát, hanem az a szellem, amely idáig hagyta fejldni a dolgokat.

Csodatevő rabbi Méir...

Rabbi Méir Báál-Ha-Nesz, a csodatevő rabbi Méir napja Tibériásban egy fantasztikus, európai szemek alig elképzelhető ünnep, groteszk találkozója fénynek, pompának, bőségnek, nyomornak, erőnek, nyvalyának, civilizációnak és babonának. Rabbi Méir napján őt évezred ölelkezik a huszadik századdal...

Lagbeomer előtt három nappal tilkaszító forráság kábulatában fekszik az ódon város. A porszemek miriádjai lepik el az arcot és égető szomszúságot okoznak. A Tibériás-tó halálos mozdulatlanságban terül el, egy fodor sem látszik a vízen. A pokoli hőségben átláthatatlan porgomolygába burkolva az autók száza rohannak Tibériás felé Rabbi Méir napjára.

A nagy rabbi nemcsak a zsidókat vonzza ide messzi vidékekről.

A szines, kavargó tömegben, mely az ünnepi menetben sorakozik, ott látni Transzjordaniából a hallgatag beduint, akinek övében kövekkel kirakott tör csillog, az arab halászsokat, akik most nem vetik ki hálójukat, a feliaht, aki elfeledkezik a pusztító sáskajárásról.

S mellettük az asszonyokat: a büszkeltartásu beduin lányt, ékszerekkel cicomás

hajviseletben, az arab menyecskét, aki fején hordja a tojásos kossrat, hátán pedig sivalkodó porontyát s lefátyolozottan a török nőt. S az exotikus tömeg egyre nő, dagad s a rendőr csak ügygel bajjal tud rendet teremteni köztük. Az izgatottság egyre jobban elhatárolódik rajtuk, meri már közeledik az ünnepi menet, élén a szent tóratekercekekkel, amelyeket a szefard chachamok visznek, lassan, ünnepélyesen. Az emberek szemében fellobban a rajongás tüze: átörnek a menetoszlopon s csókokkal borítják el a szent pergamenteket.

A messzi utról jövő autók már jóval előbb kitértek Rabbi Méir sirjához, melynek környéke egy nyüzsgő, kavargó vásárhoz hasonlít.

Száz és száz csoport lanyázik a dombok körül, szefard jemenita, marokkói, bocharai és perza zsidó nők seregei, megrakva étellel, itallal, gyerekek ugrálnak, jászadoznak a porban, limonádét árulnak az emberek, heberül, jiddisül, arabul s még egy csomó dialektusban gyanusformájú édességeket kínálnak az árusok s ebben a nagy tohuvaohuban az ember a maga szavát is alig hallja.

Ha ennek a forró, bugyborékoló eseménynek van még fokozata, akkor ez Rabbi Méir házatéjékán éri el a mozgalmasság tetőfokát.

Két nagy, kétemeletes épület torkollik bele abba a kupolaszerű alkotmányba, amely Rabbi Méir sirját rejti magában.

A két emelet vagy hatvan szobájában a legfurcsább, legkülönösebb vidékekről való emberek kerülnek egymás mellé: egy kairói gyermektelen gazdag házaspár alig tud megbarátkozni a szörnyű zsiavajjal és a sok rongyos emberrel, de rabbi Méir a meddő asszonyok reménysége és érte elűrik a plebejus lármát is. Egy bagdadi zsidó néma fiát hozta el magával, hogy Rabbi Méir sirjánál visszanyerje tagjai épségét, egy jeruzsálemi asszony a legszebb bocharai szőnyegét ajánlja fel a holt mesternek, hátha segít halálosan beteg férjén.

Bénák, nyomorékok, vakok hogerthi csoportja ül, fekszik s mankón vonszolja vagy gyermekekkel vezetett magát: mindenké Rabbi Méir től vár csodát, gyógyulást.

Rabbi Méir sirja a félmályos zugban csak gyéren van megvilágítva az olajmécsek és gyertyák reszkető fényességében. Köröskörül nádgyékényen zerándokok fekszenek, köztük szefard chachamok járkálnak és alimizsnát gyűjtenek. A ketős épület udvarán, a ház tetején ezrek várják az ünnepi menetet, melynek napszállta előtt kell a sírhoz érkeznie. A tömeg lelkesedése a paroxizmusig forr, táncolva szökellnek a tórák körül, az arab

Vérvád mese — indiai változatban

A távoli India Mysore nevű városában véres zavargások törték ki. A zavargásokat három mohamedán gyermek ismeretlen oku halála idézte elő. A helység lakossága napokig izgalomba élt, majd kést ragadott és a vérvád legenda ismert szövegeivel, megteremtésre indult... Egyszóval izgatás történt a rituális véraldozat receptje szerint... Nincs ebben semmi új és különös... Csakhogy...

Csakhogy Mysore városában nincsenek zsidók. A messzi indiai városban keresztények élnek a mohamedán lakosság között, a nép dühe így ellenük fordult... s mire lecsendesedtek, három keresztény férfi holttestét szállították ki a temetőbe. Éppen annyit, mint a mohamedán gyermekek száma volt. Ki tudná megmondani hogyan és miképpen jutott el a békés természetű hindu nép közé a vérvád-legenda és miképpen sikadt ki belőle a zsidó jelleg? De nem is ez a fontos. A lényeg az, hogy a hindu nép ép annyira hitelt adott az alaptalan legendának és vádolta meg a keresztényeket a rituális vérvétellel, amint a keresztények is hitelt adnak erre mifelénk és fordulnak a zsidók ellen, lelkiismeretlen izgatók felbujtására...

Most a peszachi ünnepek előtt, mementóként jelentkezett az indiai keresztény tragédia, hogy intő példaként szolgáljon, miként út vissza a rágalom, ha egyszer ujára szabadul.

Sajnos a zsidóságnak ezer más rágalommal is meg kell küzdenie és mindegyik vád sok-sok véraldozatába kerül... Éppen ezért jó volna, ha a mysore-i vérvád tanulságul szolgálhatna és meggondolkoztatná az antiszemita légereket. Bár igaz, ez csak hű véggyakozás, mert Mysore messzi van, Peszach, meg a zsidók pedig csábítóan közel...

Egy gyanusillatu parfümériagyászós halála

Évekkel ezelőtt több ízben írtunk arról, hogy Bécsben, a világszép Grabenen, létezik egy illatszertár, amely az első üzlet volt a régi császárvárosban, amelynek cégtáblája mellett egy másik tábla is volt, s ezen egy „büvös” szó. Ez árja üzlet. A kirakatban pedig a finom Coiy parfümök és 4711-es kölnik mellett, állott egy kevésbé „illatos” felirat, amely röviden azt közölte az arra sétálókkal, hogy zsidó vevő nem kívánatos, ebben a kis finom illattárban. A „Filoris” tulajdonosnője, Alma Gilly asszony azonban rosszul spekulált. Azt gondolta, hogy bőven kárpótolni fogja őt a milliós világváros árja vevőközönsége, az elmaradt

halászok egy csoportja körben járja a tancot és énekel:

— Rabbi Mészár adj jó szerencsét, hadd találjanak férjet a lányok, Rabbi Mészár ne engedd, hogy elnyeljenek a hullámok!

Amikor a menet az udvarba ér, leborul az alkony és most következik az ünnep legfőbb pontja, a „hadlókoh” (a tűzgyújtás). Az udvar közepén egy kétnégy méter magas oszlop tetején medence nyugszik.

Petroleumba íratott selyemkendőket szórnak a medencébe, asszonyok legszebb, legdrágább holmijukat tépik le és dobják bele áldozatul.

Az este egyre mélyebb, homályosabb lesz, közeledik a gyújtás perce. Bent az épületben megindul a verseny, kité lesz a tűz meggyújtásának tisztasága? Egy amerikai zsidó száz dollárral első lesz s az irigyek sóvár pillantásai közt már büszkén viszi a fáklyát, hogy a chachamok ősi melódiái közt megkezdje a „hadlókoh”-t.

A láng magásra csap fel a medencéből s a vérvörös füstben a fény és árny síttergő játékában, a tomboló, őrlőgésszerű tancban, ugrándozásban, mely ragályoszerűen ejti ellenállhatatlan hatalmába a fanatikus tömegeket, a messziről jött ember szinte azt hiszi, hogy egy rég elmúlt évszázad varázsos ünnepébe került a némán hallgató fő mellett...

zsidókért. Azokért a zsidó vevőkért, akikre egy Dücső nevű, magyar háromkeresztes ébredő asszony, azt mondotta, hogy külföldi költőivel törlik le arcukról — a libazsirt.

A „Filoris” azonban nem vált be. Hiába voltak mindég a kirakatban Stretcher „Stürmer”-jéből kivágások, hiába vélte Alma asszony helyesnek, hogy minden kis puderdoboz, vagy kölni viz mellé, jól jön egy kis vérgőzös zsidógyűlölet is, — az árja közönség sem tudta bevenni ezt a furcsa keveréket. A napokban elérkezett a grabeni üzlet. Ellúntek a nagyváros csaknem kétszázézerrel zsidóságát éveken át provokáló feliratok, és megmaradt a „dücső” tulajdonosnő számára — a tepszitalat.

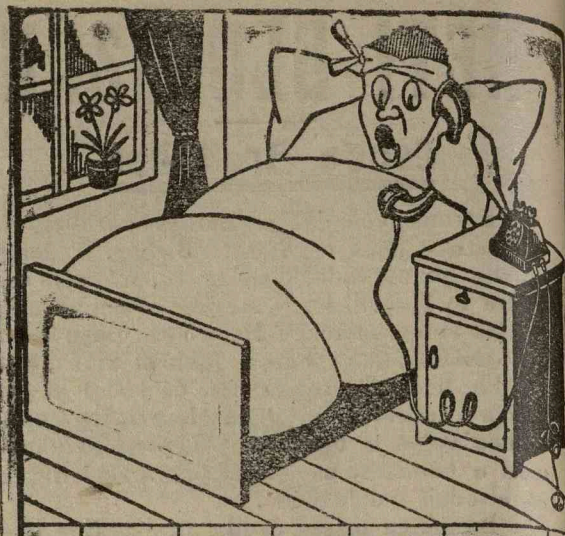
Kellemetlen szagot árasztott ez a parfüméria a bécsi Grabenen, olyan Berlinbe illő szagot, s nem okoz szomorúságot elmúlásáról néhány parentáló sort írni. *Mortis filoris.*

Ha akarom zsidó,

ha akarom árja

Hazudni lehet, de arra talán még sohasem volt példa, hogy a világ nyilvánossága előt sokszor ismételt hazugság miatt, meg ne csipték volna a notórius hazudozót. A nemzeti szocialisták is hosszú idő óta folyton csak gyalázkodnak, hazudnak, amíg végül maguk is össze-vissza beszélnek. Példa erre a Fritz Haber esete. Herber, a Nobel díjas világhírű németországi zsidó professzor, elűldözött hazájából Svájcba, ahol nemsokára meg is halt. Haberről min denkinek illik annyit tudni — amit különben mi is többször megirtunk — hogy a világháború alatt hallatlan szolgálattal tett a német hadvezetőségnek, amely nélkül nem is tudtak volna tovább harcolni. (Vagy talán jobb lett volna, ha előbb összeomlik minden?) Tekintettel arra, hogy a „minderwärtig” fajtához tartozott, 1933-ban elűldözötték. Viszont 1935 február 1-én a „Kaiser Wilhelm Institut” és számos német kémiai társulat, halálának évfordulója alkalmából kegyeletos emlékünnepelet tartott. Ezen az ünnepségen azonban nem vehettek részt állami hivatalnokok, mert nem tudták elfelejteni hogy Haber — mégis csak egy zsidó volt.

Haber nagy érdemeit elfeledték. De nemrégiben dr. Oltó Dietrich a náci sajtó főnöke cikket írt az „Essener Nationalzeitung”-ban, amelyben azt írja többek között: „Hol volna Németország kenyérelátása a műtrágyázás nélkül, amelyet az emberi elme talált fel és amely által a világ gabonatermését sikerült egyharmaddal növelni. Chile salétrom monopoliumát pedig a német Haber törte meg a

Nátház, reuma, idegszába ellen használja csak a **Horia** bedörzsölőszert.

Halló! Gyógyszerész ur, megöl a köhögés és a nyilaló fájdalmak, majd megtulladok, menjen meg!

— Ilyenkor csak »Horia» bedörzsölőszert segíthet!

német vegyiparral. Ma 200 000 németnek ad állandó kenyeret, a levegőből nyert salétromipar és 25.000 németet foglalkoztat, a német kállipar.”

Igy dr. Dietrich ur — a német Haberről. Aki eddig zsidó volt és lesz ezután is. De amikor mellett kell döngelni, hogy ezek vagyunk mi németek, akkor jól jön a a zsidó Haberral is büszkélkedni.

Csak azt szeretnénk tudni, hogy hány jövődi Haber vetél el a sok egyetemi numerus miatt, mert hiszen Haber felfedezése sem lett volna meg, ha nem engedte volna meg, az a régi „átkozott” liberális éra, hogy a szegény zsidó fiúk tanulhassanak.

A szaploncai rebbe unokájának fényes esküvője Dejen

Déj. Fényes esküvő zajlott le a napokban a deji rabbi udvarában. A szaploncai rebbe unokája, aki Horovitz Ábis carel-i fő-rabbi fia, feleségül vette az ileanda-marei fő-rabbi leányát. Az esküvőt Dejen tartották meg, mivel az ileandai főrabbi, a deji Panet Ch. főrabbi fivére.

A szaploncai rebbe, a nagyhírű „szpinker” népszerűségét élénken dokumentálja ez a nagy esküvő, mert alkalmai adott arra az Ardealban lakó sokézerrel hívének, hogy egyidejűleg leróják hódolatukat, a nagy tudomány rabbinak. Amint Csehszlovákiából jövet kiszállott Satumaren, már ott várták chasszid híveinek százai és amikor onnan utja Carelbe vezet, az ováció csak fokozódott. Onnan ment Déjre, ahol már számos főrabbi és híveinek százai várták izgalommal és örömmel.

A deji bevonulás nagy és fényes külsőségek között ment végbe. A deji prefektus átadta a város fogalát erre az alkalomra és azon vonult be a szpinker rebbe, a városba, hol egyik rajongó hívének szállt meg. Az esküvő rendkívül nagy érdeklődés mellett folyt le, estefelé és utána reggelig tartó lakoma következett, amelyen valósággal életveszélyes volt a tolongás, akik valamennyien

látal és hallani akarták a nagyhírű tudósát a világ zsidóságának. Unokájának, a budaesi rabbinak, Horovitz Ábis carel rabbi fiának esketését a nagypapa, a szpinker és a deji fő-rabbi végezte. De résztvett ezen a brasovi ulnora, huszli, bilkei, sok más helység fő-rabbija is.

A lakodalmat követő napokon sorozatos ünneplésben részesítették az illusztris vendéget, szombaton a nagy beszemedresben az imádkozás alatt, a Tóra felolvasás előtt a fiatal férj tartott két órás magvas drósi.

Vasárnap a deji hitköztség elnöke: Berger Nándor adott nagy ebédet a vendégek tiszteletére. Hétfőn pedig híveinek sokaságától kísérvé ellátogatott a szaploncai főrabbi ileandara is, a menyasszony apjának házába, majd onnan Somcuta Maren át, Nic. Titulescu (Halmeu) határállomásra ment, ahonnan visszatért Saploncára.

A nagy esküvő bebizonyította, hogy Ardeal területén nagyon sok híve van a szpinkernek, családját és vejét, a carel-i fő-rabbi is tisztelet és szeretet övezi és az ardealai rabbikar elítte gyűl össze, amikor csatlád örömet ünnepel a nagy és előkelő rabbi-család.

Nem tömegárut, hanem kizárólag legujabb divatu szöveteket árusítunk verhetetlen olcsó árban **KATZ** posztóáruház

A fél évezred előtti auto-dafék kegyetlensége miatt

Nincs asszimiláció és nincs kikeresztelkedés a spanyol-zsidók között

Vándorlás Babyloniából—București-ig. — A spanyol kultúra terjesztői világszerte, a szefárd zsidók. — Tizenöt generáció után is szeretettel gondolnak az egykor kegyetlen hazájukra és őrzik annak tradícióit. — 72 gyertya misztikus lángja Zajin Adarkor. — A legrégebb és legelőkelőbb spanyol-zsidó családok vezetik a szefárd közösségeket

— A „Népünk” eredeti riportja, —

Bucurest. A XV-ik század óta nem folyt annyi vér és nem égett annyi máglya a Pireneusok félszigetén, mint most, amikor éppen régmúlt harcok százados nyomait kutatjuk itt, a román főváros zsidó negyedében. A spanyol vérszibírók most is halállal sújtják az „eretnekeket”, mint akkor az inkvizíció jöppajai. Csak hogy eretnekséggel mindkét oldalon spanyolokat vádolnak most és spanyolok pusztulnak hitükért. Az egykori „eretnekek” és „hi'e lenek” széjjelszóródtak a világba és kései utódait, csak távolról kísérik figyelemmel a nagy pusztulást.

A spanyol földnek, úgy látszik valami csodálatos varázsa és ereje van. Nemzedékek mulásával sem eresztli büvköréből azokat, kiknek ősel ott éltek, dicső és fényes lapokat írtak a zsidó történelembe, de a dicsőség után, a legvéresebb sors köszöntött rájuk. És mégis! A spanyol zsidók nem gondolnak gyűlölettel kegyetlen hazájukra és inkább emlékeznek a boldog korszakokra, mint az inkvizícióra és a menekülés idejére...

Az elmúlt századok sem voltak képesek megőrizni a spanyol zsidóság tradícióit, amelyet ott alakítottak ki, fejlesztettek nagyra és amelyhez hűek maradtak mind a mai napig.

Most, hogy a bucarestli spanyol zsidóság életét vizsgáljuk és bepillantást akarunk nyerni szervezeti és intézményes életükbe, önkéntelenül is elméledésre hajlik az ember és keresi a hitközségi élet ama titkait, amelyek oly áthatolhatatlan páncélfallal védtek meg a pusztulástól, a kereteiben védelmet kereső spanyol zsidóság egymásra következő nemzedékelt.

A romániai szefárd zsidóság eredete

Ha történelmi tanulmány tárgyává tesszük kutatásainkat, rájövünk, hogy a középkor elején Spanyolországba és Portugáliába vándorolt zsidóság a történelmi nép ama részéből tevődött össze, amely a babilonai exiliumban élt és onnan, hosszú kerülővel Spanyolországba vándorolt. A babilonai számtalvelettség alatt a zsidóság specifikus ritust honosított meg és ez a jelleg érzik még ma is a spanyol zsidóság vallási életén. Csak hogy a mai szefárdok, bár féltő gonddal őrzik meg ősi szokásaikat és hitközségi életük zártságát, a Közelkelet vándorlását, valamint a spanyol száműzetés után, mindenütt magukba fogadtak valami sajátos szokást, főként az olyanokat, amelyek összhangban állottak és kiegészítették keleti jellegű ősi szokásaikat.

Igy vetődtek a Balkán félszigetre is, noha mig idejutottak, keresztül kellett hatoljanak csaknem egész Európán. A Földközi tenger

nyugati sarkától, hosszú volt a szárazföldi út, a vén földrész keleti részéig. Akik ma itt élnek közöttünk, már régen elfelejtették a vándorlásokat, csak történelmi múltjuk emlékezteti őket az elmúlt századokra. Lehet ugyan, hogy az atyák és nagyatyák még eleven képet rajzolnak olykor a vándorlás éveiről, de az atyák és nagyatyák is atyjuktól és nagyatyuktól hallották már ezeket a színes és szomorú eseményeket...

A spanyol hitközségek legfőbb ereje és szilárdsága, hogy nem csupán a hitélet felett őrködnek, hűveinek nemcsak hitbéli igényelt elégtitk ki, de a természetszerűleg fellépő kulturális, szociális, nemzeti vonatkozású életideáljait is betöltik. Ez adja meg a spanyol hitközségek népközségi jellegét, amelyet a spanyol származású Josef Caró által összeállított „Sulchan Aruch”-nak változatosan tiszteletben tartása mellett építették ki és tartanak fenn.

A szefárd kiejtésű, ma használatban levő héber nyelvet a spanyol zsidóság konzerválta és őrizte meg teljes hamisítatlanságában

Rendkívül érdekes élményben van részünk, ha vizsgálni kezdjük a szefárd rituson keresztül a mai spanyol zsidó nyelv kérdéseit. Mindenekelőtt rájövünk, hogy a spanyol-zsidóság, a zsidó nagytömegektől eltérő nyelvet honosított meg a használatban. A templomi ima recitálásában is fülbemésző, éneklő spanyolos kiejtést használ, amely pontosan olyan hangon csendül ma is a zsinagógákban, mint a középkori Spanyolország imaházaiában. A szefárd zsidóság rendkívül ragaszkodással őrizte meg sajátos kiejtését és nem hagyta magát befolyásolni egyéb zsidó ritusok által. Konzerválta ősi nyelvét és az idő valóban őket igazolta.

A hódító utjára Indult új héber nyelvet ugyanis a szefárd zsidóság őrizte meg teljes hamisítatlanságában és aki ma héberül akar tanulni, aki meg akarja érteni a Palesztinában felnőtt új zsidó generáció nyelvét, annak össze kell ismerkednie a szefárd kiejtésű nyelvjárással is, mert csak így kísérheti siker próbálkozását. Így lett a szefárd zsidóság nyelve a zsidó újjáéledés nyelve és a spanyol zsidóság büszke rá, hogy gyönyörű, dallamos ajándékkal kedveskedhetett a zsidó reneszánsz mozgalomnak...

Minden spanyol zsidó legalább három nyelvet beszél

Figyelemreméltó az is, hogy a szefárd zsidóság mily gondosan őrizte meg saját nyelvjárása mellett, hálátlan spanyol hazájának nyelvét is. Spanyolnyelvű kulturát egész Európában és a közkeleten is legfőképpen a szefárd zsidóság terjeszt, mert gyermekelt már egész kicsiny korukban, mikor először figyelnek fel a hangok jelentésére, — spanyolul tanítják. A spanyol nyelvel párhuzamosan tanulják meg a szefárd gyermekek a héber nyelvet is, de persze ezt is a maguk spanyolos kiejtésével. Ifjú korukban pedig elsajátítják annak az államnak nyelvét is, amely polgárukat fogadta őket. Így minden spanyol-zsidó, ifjú, vagy öreg legalább három nyelvet beszél: Ókori hazájának nyelvét, a hébert; középkori hazájának nyelvét, a spanyolt; és újkori hazájának nyelvét, bármely európai államban éljenek is.

Spanyol nyelv héber betűkkel

Különös sajátossága azonban a szefárd zsidóknak, hogy spanyol nyelvüket, nem csupán a hivatalos latin betűkkel jegyzik írásban, levelezésben, stb, hanem héber betűkkel is írják spanyolul. Ezt a szokásukat könnyebben megérthetjük, ha tudjuk, hogy az askenázi mentalitású zsidók, akik a német nyelv-rontásából kreálták a jiddis nyelvjárást, sárgafolttal hátukon az egész földkerekségre magukkal vitték és elterjesztették a német nyelvnek ezt a jiddis formáját, anélkül, hogy átvették volna a germán írásjeleket. A jiddist tudvalevőleg szintén héber betűkkel jegyzik, akárcsak a szefárdok a spanyol nyelvet. És amint az askenázi zsidóság, ma már szent nyelvként tiszteli és respektálja a jiddist, akként a szefárd zsidóság is szent nyelvének tekinti a spanyolt. A keleteurópai vallásos zsidóság nagyon megüldöndne, ha a papi szószéken, nem az idegenből vett jiddis nyelven szólana hozzá az egyházi, de viszont a spanyol zsidóság is idegenül tekintene széjjel, ha nem spanyol nyelven idéznék a Szentírás szavait.

Halottkultusz — a spanyol zsidóságnál.

A vallásos életmód a spanyol zsidók között Bucurestiben, inkább a templomi szertartás körében mozog. — van azonban egy jókora része az itteni zsidóságnak, kik ardeali értelemben vett ortodox szellemben élnek, noha egyidőben megtartották a Spanyolhonból századokkal ezelőtti magukkal hozott szokásokat is.

A halottkultusz — egy különösen szép fejezete a spanyol zsidóság ritusainak. Bár náluk egy évben csak egyszer van „Mázkir” — Jomkippurko, ezzel szemben azonban a szombati istentisztelet, Tóra olvasásakor a miseberach keretében recitálják a „Haseava” — El mole rachamim ot is.

A halottak mosása a bucaresti spanyoloknak tiszteletbeli munka és micva. Sorrend-

STOLLWERCK

sel pesszach של פסח csokoládé az erdélyi ortodox központi iroda elnökének, WEZEL A. főrabbinak közvetlen felügyelete alatt gyártva, kapható minden fűszer- és csemegeüzletben

Stollwerck Testvérek r.-t.
Braşov

ben, a legszegényebbtől a legelőkelőbbig, férfiak és nők, egyaránt kivesszik részüket ebből a szent munkából. A spanyol zsidók is őrzik azt a tradíciót, hogy az elhunytaknak, palesztinai földet tesznek fejük alá, egy párnába bevarrva.

A bucarestii szefárd zsidóság temetője közel fekszik a zsinagógák és közintézmények centrumához. Kezelését természetesen a Chewra Kadisa intézi. A Chewra Kadisa iratárából megállapíthatjuk, hogy a bucarestii Szentegylet multja 124 évre nyúlik vissza. Ekkor létesítette Eliezer Papó főrabbi, sok más szociális és jóléti intézménnyel együtt. A Chewra Kadisa a szefárdoknál is a hitközséggel együttműködő, de autonóm intézményt képez. Jelenlegi elnöke S. Almosnino, nagytekinélyű vezetője, a spanyol zsidóság bucarestii szociatásának. A Chewra Kadisának, egyik gyönyörű szerve az „Ezra Bezarot” egyesület, amelynek ugyancsak Jaques Almull az elnöke. Ez az egyesület segítyt nyújt a betegeknek, a szülőkölődőknek és konferenciával és kulturelőadásaiival ápolja a tradicionális kultúrát.

Egy Zajin Adar ünnepély a bucarestii spanyoloknál

Az ezévi Adar hó 7 én szokásos és ebben a hitközségben hagyományos Mose Rabbénu halálának évfordulójával kapcsolatos gyászünnepélyt saját kulturházuk dísztermében, nagy gyászpompával ünnepelték meg a bucarestii szefárd zsidók, az „Ezra Bezarot” egyesület keretében. Az „Ezra Bezarot” (Segítség a szülőkölődésben, nyomorúságban, — ezra-segítség, carot coresz, azaz szülőkölődés) elnökének vezetése alatt két fehér egyenapskában jelennek meg, amelyeken héber betűkkel az egyesület kezdőbetűi vannak „ajin és „beih”. A „Midras Mose” gyászünnepélyén parentálák el az év halottait is, amelyen a funkcionáriusok teljes ornátusban és a zsulolásig megfeli teremben, a spanyol zsidóság elitje veit részt.

72 gyertya misztikus lángja övez egy hatalmas olajmécsest Mose Rabbénu emlékére

Hetvenkét gyertya meggyújtásának jogát örverezték el ezután szimbólumul annak, hogy az „ajin” meg a „béth”, összesen hetvenkettőt jelentenek. Ezeket azok vásárolják meg, akiknek az évben halottjuk volt, vagy valakit különben is gyászolnak. A 72 gyertya egy hatalmas olajmécsest körül állító doitt fel. Az olajmécsest Mózes halálának emlékére a grand-rabbi által lesz megnyújtva. A Mose Rabbénu után mondandó kaddist szintén „elárverezték” és aki leg többet ad érte, az megfizeti a grandrabbit, aki elmondja utána a kaddist. Következett a „Midras Mose” traktusának utolsó fejezete, majd Djaen grandrabbi hatalmas beszédben ismertette Mózes életét és méltatta halhatatlan alkotását.

Jaques Almull elnök pedig a jelenlevő nőknek tartott buzdító beszédet, amelyben a nők fokozott áldozatkészségére hívja fel figyelmüket. Az ünnepség elején szefárd dalokat recitáltak s a beszédek után újra gyönyörű keleti és spanyolföldről hozott melódiákat adtak elő. Ezután Hoffman Adolf főkántor, az ardeali származású tehetséges főkántor, El molé rachmumja hatotta meg könynyekig a jelenlevő közönséget. A hivatalos ünnepség a Hatikva hangjai mellett éri véget.

Nincs asszimiláció és nincs kikeresztelkedés.

Ha egy kissé lapozunk a spanyol mult annaliselben, akkor emlékezetünkbe idézzük, hogy mícsoda torturáción kellett keresztülmenni a spanyol zsidóságnak s mindazt csak azért, mert nem akarták felvenni a keresztény vallást. Akkor még nem létezett fajelmélet, Katholikus Ferdinand és Torquemada főinkvizitor nem fajt alapon állottak, hanem minden céljuk az volt, vallási fanatizmusukban, hogy minél több „tévelygő lelket” mentsenek meg az „egyedül idevezítő” anyaszent-egyháznak. *Tagadhatalan, hogy volt sikere a füstölgő mágyáknak, amelyeket az áldozatok előtt gyújtottak meg és volt részük azoknak a kinzókamaráknak is, amely a hősi lelkek előtt a megdicsőülést, de a*

sokszor gyáva lelkek előtt, a vallástól való eltávozást jelentette. És ezekből vagy valódi keresztények lettek és ma talán beolvadva régen a spanyol népben, nem is emlékeznek semmire, (450 esztendő hallatlan nagy idő!) vagy mint marannusok éltek hosszú időn át és vagy zsidók lettek, vagy keresztények. Lett közülük sok püspök, meg biboros, bizonyos történetírók szerint, a spanyol arisztokrácia családjai körében talán egyellen sincs, amely ne volna zsidó vérrrel keverve.

De viszont azok, akik annak idején elmenekültek épen az aulo dafék elől, meg a kinzókamarák elől, azok valami hallatlan erőt is öntöttek utódaikba, amely még ma is, csaknem félévezred távlatából, még mindig kihatóssal van az utódokra. A menekülés, az azóta tartó együttélés és beházasodás, a közös küzdelmek, a kívülről jövő állandó nyomás, azt eredményezték, hogy a spanyol-zsidó nem asszimilálódott, csak addig a főkig, amit a kor szava megkövetel. De ez nem jelenti azt, mintha a zsidóságtól való eltávozásra csak gondolna is. Rettenhetetlen szívóssággal ragaszkodnak a régi tradíciókhoz, mindahoz, amelyet generációk jutáltak el hozzájuk időben és térben.

De van ennek a tradícióhoz való ragaszkodásnak még egy érdekes oka is. *Mindég azok állanak a spanyol hitközség és egyéb intézmények élén, akik a legelőkelőbbjei minden tekintetben ennek a spanyol-zsidó közösségnek.* A tudás, pénz és hatalom arisztokráciája áll a spanyol vallási élet élén is, azok, akik legtöbbször vitték a tudományos, gazdasági és politikai életben, azokat teszik maguk fölé és ők ezt szívesen vállalják. *A kapcsolatok nem akarnak lazítani, hanem inkább erősíteni. Ezért van az hogy a régi tradíciók, meg az élén állók, önmaguk és az irántuk való tisztelet az, alantabb állóktól, még a gondolatát sem ébresztik fel annak, — hogy elhagyják a zsidóságot. Nincs asszimiláció és nincs kikeresztelkedés, a spanyol zsidó közösség.*

Cikkorozatom további részében megismerkedünk azokkal, akik az élén állnak, akik történelmi nevű elődök méltó utódai. Érdekes tanulmányfejek, portrék, sorsok és emberek. S rajtuk keresztül megismerjük majd az intézményeket is, amelyek adják a tartalommal telített keretet, amelyek együttvéve adják a romániai spanyol-zsidóság lényegét.

W. S.

La Guardia beszéde nyomán-szegyenpadra került a német nemzeti szocializmus

A világsajtóban rendkívül érdekes visszhangot keltett az a konfliktus, a mely La Guardia new-yorki polgármester emlékezetes beszéde folytán keletkezett az Egyesült Államok és a Harmadik Birodalom között. Érdekes például, hogy a Berliner Tageblatt, a melyet szintén gleichschaltoltak annak idején, első oldalon hozta a polgármester elleni éles támadását, amelyben alaposan „lezsidózta” La Guardiát s ama nézetének ad kifejezést, hogy legfőbb ideje volna már, ha az amerikai közönség is leveitné a „zsidó jármot”, amelynek egyik támadása volt a világ legnagyobb városának polgármesteri székében ülő férfinak megvető szava, az ő imádott Führerjük-kell szemben. De akárhogy is dühösködött a hivatalos német sajtó, a demokratikus nyugati közvélemény teljesen tisztában van azzal, hogy ez a nemzeti szocialista irányzat, ugyanakkor, amikor mindenkit támad és gyűlölködi a legfékeveszettebben, ha őt éri támadás — a rezsimet — akkor szonnal a „német nép becsületéről” beszél és tiltakozik a gyűlölet eme hangja ellen. Dacára annak, hogy a Hitleri támadja is La Guardia, ez még nem jelenti a német nép elleni gyűlöletet.

Lássuk csak, mit is mondott La Guardia emlékezetes beszédében, amelyet az „American Jewish Congress” női szakosztályának gyűlésén mondott. Közbevetőleg említjük, hogy La Guardia parancsnoka volt az amerikai légi haderőknek, amelyek résztvettek a világháboruban:

— *Az 1939 ben megtartandó new-yorki világhiállításon egy „borzalmak kamaráját” is be kell rendezni s kiállítani azt a „barnainges fanatikus”, aki fajgyűlöletet hirdet és aki sok bajt okozott eddig is a világnak.*

Mi volt Amerika válasza és miként reagált rá a közvélemény?

A külügyminisztérium illetékes ügyosztálya szóbeli exkuzációt adott a német nagykövetnek, aki kormánya jegyzékét adta át az Egyesült Államok kormánynak.

Elismeri, hogy idegen államfőt megsérteni nem illik és elítéli La Guardia szavait is. De náluk minden polgárnak szabad véleménynyilvánítási joga van és a szólásszabadság nemzeti közkiincs.

A német sajtó az amerikai közvélemény fölényes napirendtelérését nem fogadta nyugodtan. Tovább uszított La Guardia ellen, s továbbra is „zsidó szájhősnek” és „piszkos Talmudzsidónak” nevezi. Természetesen az 1939 évi világhiállításon való részvételt is lemondják ezzel kapcsolatban, a német hivatalos körök. Az amerikai sajtó ennek dacára

egyöntetűen La Guardia mögött áll és a legélesebb hangon támadják a nemzeti szocialista rezsimet.

A kormány félhivatalosának jelzett „Herald Tribune” a legélesebb hangon ír a náciizmus ellen. Az amerikai németellenes bojokolt a beszéd folytán erősbödött és amint a bojokolt szervezet elnöke kijelentette, mostantól kezdve még erősebben fognak dolgozni. Most kell igyekezni a gazdasági hurkot minél erősebbre fogni a birodalom nyaka körül, mert annál biztosabb, hogy mielőbb bekövetkezik a politikai katasztrófa is.

Mit nyilatkozott La Guardia?

A német sajtó koncentrius támadására, a new-yorki polgármester mondotta:

„Csak tiltakozzanak! Nem ismerek egyetlen művészt sem, aki ecsetelni tudná mindazokat a borzalmakat, amelyeket a nemzeti szocialista rezsim eddig elkövetett az embert haladással szemben!”

Egyelőre nem lehet tudni, hogy hova fog fejlődni ez a affér? Kétségtelen, hogy újabb diskusszió tárgyává tetik a nemzeti szocializmust. Csak egyetlen nem tudtak megszokni a berlini urak. Azt, hogy míg ők zsidókat és idegen hatalmokat, más világnézeti államokat a legélesebb hangon támadhatnak, addig — úgy vélik — őket soha senki nem támadhatja. Ők minden kritikán felül állanak és világszóló boirányt emlegetnek, ha egyik más vezető férfiunak nincs hízalgő véleménye róluk. Különösen Strelcher, ez a mániákus hazudózó és fanatikus gyűlölködő akarta magával és a világgal elhitetni, hogy a világon lassankint mindenütt osztrani fogják az ő zsidókról alkotott leszó véleményét.

Ez a most lezajlott konfliktus másra is tanít. Arra, hogy az amerikai közvélemény még nincs úgy fanatizálva, mint az európai, a hitlerista tévtanoktól és saját maga is merészel gondolkozni, úgy is, hogy az a nemzeti szocialista rezsimnek ne konvenáljon. La Guardia kimerte mondani, hogy a hitlerizmus nem egy változhatatlan fátuma az embertiségnek, hanem épen olyan véges politikai forma, mint a többi. A nemzeti szocializmus egy kissé a szegyenpadra került és ennek mi zsidók csak örvendelünk.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet.

HIREK

Naptár 5697

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Nissan 7, márc. 19.

Szombat: Nissan 8, márc. 20. שבת הגדול

Heti szidra: יצ

Heti haftóra: כאה על עולות-כח

Szombat kezdete:

üzenet bezárás 6.15

gyertyagyújtás 6.25

Istentisztelet kezdete 6.35

Szombat befejezése 7.30

Hulló csillagok...

(Gyászbeszéd.)

Dr. Krausz Mór baia-mareli főrabbi Erev Roschodes Niszankor, az oradeai orth. nagytemplomban a hitközség meghívására elmentálta az év nagy halottait. Nagyhatalú és mélyen szántó gondolatokkal teltett beszédének kiragadott szemelvényei.

Nappal is ragyognak a csillagok, csak nem látjuk őket az égen, mert eltakarja a nap ragyogása. De amikor leszáll az est, akkor látjuk őket s akkor vesszük észre, amikor a zsidó élet sötétjében lehull egy ragyogó csillag. Ilyen nagy csillaghullás volt az elmúlt évben, amikor a tragikum felhővel telt sötét égről lehullottak olyan nagy csillagok, mint amilyenek Hager Izrael z. c. l. meg Fuchs Benjámín z. c. l. voltak.

Amikor Moseh Rabbenu meghalt, akkor talán a „nap” ragyogása homályosult el s őt követték a csillagok, a Talmud tudósai, akik mindig többen és többen vannak és ezek az ég ragyogó csillagai. Az elmúlt év lehullott csillagai, a nagy rabbik szelleme, itt van közöttünk. Itt vannak és mégsem mehetünk el tőlük, hogy salom-mal köszöntsük őket. Megfört szívvel és bánatos lélekkel borulunk le beteljesedett végzetük előtt és szívszaggatóan mondhatjuk csak el feltehetjük a jiszgadal vejszkadas semé rabbot.

Vezető szerepet senki sem arrogálhat magának, csak a természetfölötti erők azok, amelyek őt a tömegek fölé helyezik. Ha ebben a fényesen kiállított templomban elaluszna a nagy égők, akkor azokat apró gyertyákkal kell pótoljuk, éppen úgy, ha közülük kihullanak a fényes világító fáklyák, akkor csak apró gyertyafényekkel pótolhatjuk őket.

Gyűlölet tobzódik körülöttünk. A gyűlölet patalogikus jelenség csak úgy és akkor győzedelmeskedhet ha bűneink miatt, azt a Mindenható támogatja. Hiába minden gyűlölködés, fizikai, szellemi erőszak, ha az Örökkévaló ezzel az akarattal szembehelezkedik. Bármennyire is dühöng a gyűlölet, ha egység és szeretet uralkodik a zsidóság körében, akkor ledönti ezt az ellene felépített gyűlölet-falat.

A Tóra, az avoda és gemilut chasszodim, tehát a Szent-tannak alapjai rendültek meg, az elmúlt évben elhunyt nagyjainkban. Elhunytak a Tannak ragyogó csillagai, akik tudásukkal, jelszóikkal és oktatásukkal be- ragyogták életükkel a zsidóság komor egét.

Az „avoda”-nak, korunk legragyogóbb eszményének, a wiszniti rabbi volt legigazibb megtestesítője, akinek szívét összetörtte az a sok szomorú panasz és bánat, amely felhangzott hozzá a zsidó uccák mélyéből... „Rebbe” volt, de még nagyobb volt mint ember. Igen, ember, akinek szívét összeszarta a hozzáérkezett individuális panaszok tömkelege, meg az összesség szenvedése, a zsidó tömegek jajkiáltása.

A „gemilut chasszodim”, az önzetlen kegyeleles szolgálata megtestesítője volt Frankl Adolf, aki három évtizeden át állott a magyarországi ortodox zsidóság élén és életével példát adott arra, hogy miként le-

het nagy szolgálatot tenni a zsidó népnek, a zsidó köznek, nem mint lelkipásztor, hanem mint világi ember.

Testileg és lelkileg összeroskadtan mit is kérhetünk akkor, amikor életünk, existenciánk állandó veszedelemben forog. Gyermekeink kiszolgáltatva az élet ezernyi megpróbáltatásainak, bizonytalan jövő előtt állanak. Legalább gyermekeink jövője ne lenne oly bizonytalan? I Hiszen rajtuk keresztül a zsidó jövőt akarjuk megmenteni. Mit kérhetünk? Hogy adjon az Örökkévaló elég erőt nekünk, hogy őseink által reánk hagyott nagy hagyományokat és feladatokat maradéktalanul tovább adhassunk a jövőben nemzedékeknek és szünjön meg feőünk a sok csapás, ne tajlékoszon kö ülöttünk a gyűlölet tengere és háruljon el fejünk felől a rossz végzet és jöjjön el a megváltás, a boldog lét ideje, amikor nem fog egyszerre ennyi ragyogó csillag lehullni egyeilen egy esztendőben a zsidóság egéré. Higyjünk és bizsunk a Legfelsőbbben, aki utainkat irányítja és gondoskodik jövőnkéről...

Divat kabát és kosztüm szövet-üjdonságok nagy választékban Kertész divatáruházban, Piața Regina Maria

— Kiutasították Németországból a Zsidó Távirati Iroda tudósítóját. Berlin. Smolar amerikai állampolgár hírlapíró, a Zsidó Távirati Iroda berlini munkatársát kiutasították Németország területéről. Smolarnak három nap alatt el kell hagynia az országot. Smolar a 17-ik újságíró, akit a nemzeti szocializmus uralomra jutása óta kiutasították Németországból.

Orth. Kóser Bodega Bucureștiben. Str. Carol 7. A főposta mellett. Állandóan kapható mindentéle husnemű, tejesfélék, ultravalók. Házhöz szállítunk kóser sejtöt, turót, vaját, felvágottakat, főzelékeket, lojást és gyümölcsöt. Az utarközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejtes téaszták. Telefon. »Bodega Postei« (A balamarel rabbi hechseré). Gelbstein.

— Egy kiváló zsidó tanár nő halálára. Meghalt Weissné F. Aranka. Elment, szegényebbek lettünk, oradeai zsidók a legkiválóbbak egyikével. Csendben élt, mégis százan és százan áldották a nevét. Lelkünkét szépséggel és hittel töltötte meg. Ő volt az, aki az ifjuság örökös kétségéinél mellettünk állott, célt, irányt jelölt ki bizonytalan jövőnk útjaira — és közben ő maga leit az ideál, számtalan tanítványának legmagasabb eszményképe. Később, mint anyák mi küldtük hozzá leányainkat és ő, ugyanilyen szeretettel ejtették ki az „Aranka néni” nevé. A tökéletes pedagógus értéke maradandó, akár a régi jó idők, akár az új generáció cinikusan kritikus szemüvegén keresztül vizsgáljuk. 27 évig volt tanárnője Weissné Fenyő Aranka az oradeai ortodox zsidó leánygimnáziumnak. Leírhatatlan a veszteség, ami az iskolát érte és fájdalmas a növendékek gyászja. Így szeretni csak azt lehetett, aki maga volt a jószág és a szeretet. Az ilyen nemes lélek magánélete is csak a szeretet sorozatos láncolata lehetett. Férjével és két nagyon tehetséges leányával a legtökéletesebb kiegyensúlyozott ideális családi életet élte. Igazi példaképe volt annak, hogyan élhet egy mély intelligenciájú, nyugall kulturájú asszony a legszigorubb vallásos életet. Kegyelettel őrizzük emlékét.

(F-né G. I.)

— Eljegyzés. Montag Imrének, a Klinger gyár vezérigazgatójának, a sft georgel hitközség illusztris és az aradeai zsidó közéletben prominens szerepet játszó elnökének leányát Loncil, eljegyezte Schustek György fő tiszviselő, Schustek Adolfnak, az oradeai felső kereskedelmi iskola közltsztelemben álló igazgatójának fia.

— Augustus elején ül össze a huszadik cionista világkongresszus. Jeruzsálem. A Jewish Agency exekutívéje dr. Franz Kahn és dr. Fritz Ullmann bízták meg a 20. cionista kongresszus irodájának vezetésével. Dr. Kahn és dr. Ullmann vezették a legutóbbi cionista kongresszus irodáját is. A 20. kongresszus időpontját az április 13-án Jeruzsálemben összeülő Aktionskomité fogja megállapítani. Az A. C. ülése után a Jewish Agency adminisztratív bizottsága tart ülést Jeruzsálemben. Varsói jelentés szerinti Jizhak Grünbaum a cionista exekutív szervezeti osztályának vezetője a lengyelországi cionista szervezet központi bizottságának ülésén kijelentette, hogy a 20. kongresszus aug. első hetében fog összejönni és egy héttig fog tartani. A napirendet még nem állapították meg. A kongresszus minden valószínűség szerint ez alkalommal is Srájbán fog összejönni és Zürich áll az erre vonatkozó tárgyalások középpontjában.

Szombattartó mechanikus segédet felveszek állandó munkára. Villanyszerelő előnyben. Wieder cég Oradea, Str. Avram Iancu 11. Telefon 4-63.

— Nagy akció indult meg az északi országokban a jeruzsálemi egyetem érdekében. Osló. Kopenhágában még a tél folyamán nagyszabású akció indult meg a jeruzsálemi egyetem javára, ahol megalapították az északeurópai titkárságot s vezetését Dr. Kaplan Koganra bízták. Január végéig Dr. Kaplan Kogan meglátogatta Oslót, ahol kapcsolatokat vett fel zsidó és nemzsidó személyiségekkel, annak érdekében, hogy szoros együttműködés fejlődjék ki az ottani tudományos körök és a palesztinai egyetem között. Sikertült neki megalakítani az oslói körökben az egyetem barátainak körét, amelynek rövid idő alatt sok tagot is szervez. A társaság élére egy kollégiumot neveztek ki, amelynek elnöke az oslói egyetem egyik világhírű professzora V. M. Goldschmidt lett, a geológiai muzeum alapítója. A nemzsidó tudósok közül a vezetőség tagjai lettek: Paul Høegard professzor az oslói egyetem matematikai professzora, Dr. phil. Christian L. Lange, aki sokáig képviselte Norvégiát a Népszövetségél és tagja a mandátumbizottságnak. Prof. Fredrik Pasche, aki az irodalmi tanszék előadója és a híres pszichiáter Dr. Johan Schaffenberg főorvos.

Kellemesen,

gyorsan és jól

borotválkozik,

ha

„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S. A.
Alba Iulia.

— Minzberg agudista képviselő kivételével, a zsidó sejm képviselők Koc ezredes programja ellen szavaztak. Varsó. A lengyel sejm ülésén a zsidó képviselők egységesen állásfoglaltak Koc ezredes politikai pártprogramja ellen, amely a zsidó polgárokat másodrendű elbánásba kívánja részesíteni, illetve megfosztani egyenjoguságuktól. A költségvetési vita során dr. Emil Sommerstein, Rabbiner dr. Rubinstein és dr. Gottlieb a költségvetés ellen szavazott. Kijelentették, hogy a három és félmillió lengyel zsidó kész meghozni a szükséges áldozatokat a háza védelmében, de egyenlő jogokat követelnek, különösen a gazdasági életben és védelmet életük és tulajdonuk számára. Fellünést kellett, hogy Minzberg agudista képviselő tartózkodott a szavazástól.

— Keresek rokonom részére, 63 éves, özvegy, egészséges, nagy iparvállalattal bíró Ben Taurónak, házasság céljából egy szigorúan vilásos orth. egyedülálló 50 éven felüli egészséges, jószívű nőt, minimum 100.000 ck. készpénz hozománnyal. Megkereséseket „Mizel” jellege alatt továbbít a szerkesztőség.

— Nansensegítség az állampolgárság nélkülieknek. Prága. A „Times Prager Tageblatt”-nak táviratozzák Oslóból: Fritjof Nansennek, a híres felfedezőnek fia Odd Nansen vezetésével egyesület alakult, amelynek elnevezése: „Nansen-segítség”. Az egyesület célja mindazonokon segíteni, akik háború, forradalmak, vagy más politikai okok miatt elvesztették állampolgárságukat. Ez a feladat nagyon fontos és megoldása annál sürgősebb, mert vilászerte két millió ilyen állampolgárság nélküli ember él. Eddig is volt központi irodájuk Genfben, amely segítette rajtuk, de a politikai menekülteket kivették hatáskörükéből. Különben az egész szervezet megszűnik a következő évben, úgy hogy ez a segítség sem lesz számukra. Nansen fiának mozgalma arra irányul, hogy folytassa a „Nansen-segítség”-t, amelyre ma talán nagyobb szükség van, mint volt valaha. Európa minden részében fognak alakulni hasonló szervezetek.

Deutsch Pál orth. kóser bodega Baia-Maren kispiacon.

— 35.000 ujságíró követeli Artur Köstler szabadonbocsájtását. Paris. A nemzetközi ujságíró szervezeti Franco tábornoknak táviratot küldött, amelyben minden nyomatókkal tiltakozik az ellen, hogy Artur Köstler, mint egy angol lap tudósítóját, fogva tartásák. A nemzetközi ujságíró szervezet a letartóztatásban, az ujságírói hivatás szabad gyakorlásának megsértését látja és a világ számos országában megszervezett 35.000 hivatásos ujságírójának nevében követeli Köstler szabadonbocsájtását. (Amint mi is megírtuk korábban, Malaga elfoglalásánál Köstler is elfogták és halálra ítélték, de hivatalos angol körök erélyes intervenciójára 12 évi kényszermunkára ítélték).

— Uj vágatási törvény Svédországban. Stockholm. Az új vágatási törvénytervezet végleg elkészült. Ebben a vágómarháknak levágásuk előtti elektromos árammal való elkábítását rendelik el. A rendelkezés áthágóit pénzbüntetésre ítélik, állatkinzás miatt. Az igazságügyminiszter az új törvény életbeléptetésének idejét 1938 júniusára kéri tenni, főleg azért, hogy a zsidók rituális vágását ne azonnal tiltsák be. Az új törvény csak vágómarhákra vonatkozik, de nem szárnyasokra. — Westman igazságügyminiszter kijelentette a törvénytervezettel kapcsolatban, hogy V. Sahlstedt, G. Huelhers és A. Hjaerre professzorok által folytatott kísérletek azt bizonyítják, hogy az elektromos árammal elkábított állatok organizmusában olyan változások történnek, amelynek folytán alkalmatlanokká válnak, hogy istánsan levágott állatoknak minősülhessenek. A stockholmi, göteborgi és malmöi rabbik felkérték a minisztert arra, hogy a kábítási rendelkezést csak az esetben vegyék fel a törvénybe, amennyiben az azokkal folytatott kísérletek eredményt mutatnak fel. Csak ha ezek a kísérletek eredményesek lesznek, dönssék el végleg a kérdést. Az igazságügyminiszter ezt az ajánlatot azzal utasította vissza, hogy ezáltal nagyon hosszú időre kitolódna a törvény életbeléptetése, holott még az egyévi elhalasztás is elegendő erre a célra.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— Nem kapnak húst a németországi beteg gyermekek sem. Berlin. Most, hogy teljesen betiltották a kóser hús bevitelét Németországba, a „Gemeindeblatt der Jüdischen Gemeinde zu Berlin” nyílt felszólítást intézett a rabbikhoz, amelyben kéri őket, hogy a kassusz kérdést mielőbb igyekezzenek megoldani. Égetően sürgős kérdés ez, már csak azért is, mert sok embernek lelkiismereti kérdés s olyan megnyomorítása élelőknak, amelyet nem sokáig bírhatnak. Többek között kórházainkban szenvednek betegek, akiknek húsra volna szükségük, egészségük helyreállítása végett, de nem juthatnak hozzá. Az agok házában, esett, gyöngye öregek nem bírnak élni az orvosi előírások szerint, mert nem tudják lelkiismeretükkel összeegyeztetni a kassusz kérdésének problémáját. Ezért fontos és sürgős a kérdés olyanképpen való megoldása, amely a Tóra szellemével nincsen ellentétben.

Edények és evőeszközök olcsó husvétii árusítása megkezdődött

Izsák vaskereskedésében
ORADEA Str. Nicolae Iorga.

— Hans Goslar átvette a »Ruf« szerkesztését. Amsterdam. Nathan Birnbaum által alapított „Der Ruf” című folyóirat, amely a tradicionális alapon álló nemzeti zsidóság álláspontjának hirdetését tűzte ki maga elé célul, hosszabb szünetelés után, újra megjelenik. A vezetést Hans Goslar vette át.

— Öngyilkossági járvány palesztinai német zsidók között. Jeruzsálem. A héber sajtó naponta közöl híreket arról, hogy a Németországból bevándorolt zsidók között naponta történnek öngyilkosságok. Rendszerint negyven év körül emberekről van szó, akik nem bírnak akklimatizálódni az új viszonyok közé.

Szálanként magy
el a haja

— Clujon, ha jól akar étkezni, akkor keresse fel az ardeali zsidóság által legjobban látogatott Mátyás orth. kóser éttermét. Calea Regele Ferdinand 33 sz. Uránia palota.

— A csehszlovák parlamentben is elhangzott egy antiszemita beszéd. Prága. A prágai parlament külügyi bizottságának ülésén, Krofta miniszter beszéde után szólásra emelkedett Sidor képviselő, a szlovák néppárt tagja és többek között a következőket mondta: 1922 től 1928 ig 102.000 szlovák hagyta el hazáját, miáltal Szlovákiában és Podkarpatsruszban a zsidók száma folyton emelkedik. A magyar kormány annak idején igyekeztek zsidókat ezen a területen letelepíteni, amikor is kiskereskedők voltak. Most azonban uralkodnak az egész gazdasági élet felett. Sidor arra kérte a külügyminisztert, hogy igyekezzenek a zsidó lakosságot az autonóm szovjet orosz zsidó köztársaságba, Biro Bidsanba letelepíteni, annál is inkább, mert ez a terület kilencszer olyan nagy, mint Szlovákia és sokkal kevesebb lakósa van. A szovjetben bizonyára szívesen látják ezeket a zsidókat, annál is inkább, mivel nagyrésztük lelkes híve a kommunista eszmének. — Sidor képviselő felszólalása kinos fellünést kellett a csehszlovákiai zsidóság körében.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Telefon: 462 91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha

— 300 zsidót utasítanak ki Bulgáriából. Szófia. Háromszáz bulgáriai zsidó, akik török utlevéllel tartózkodtak az országban, azonban a mai Törökország nem ismeri el őket polgárral, azon veszély előtt állnak, hogy kiutasítsák őket Bulgáriából, ahol még nem nyertek polgárjogot. A 300 zsidó család kérvénnyel fordult a Népszövetséghez, hogy biztosítsa jelenlegi menedékjogukat. Helyzetük igen kétséges és aggodalomra ad okot.

P é s z a c h i üveg porcellán és zománcdedény
szükségletét legjutányosabb áron

Deutsch K. I. cégnél

Oradea, str. Nic. Iorga 4. szerezhetheti be.

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek.

Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant, megvédi **fertőzések** ellen.
Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgálják!

Központi szervezete vezetőségének feloszlata miatt

Súlyos válságba jutott az ardeali ortodoxia

Az állandó miniszteri beavatkozás az ortodox zsidóság belügyeibe, végül magát a Központi Iroda autonómiáját is felborítással fenyegeti. — Csak világi vezetők erélyes csoportja biztosíthatja az Iroda további fennmaradását

Ujra sokat beszélnek országszerte zsidó körökben az ardeali Központi Iroda belső válságáról. Nem akarjuk ismételní önmagunkat, ezért nem mondjuk el, hogy jóslataink mind beváltak. Ezt látja már az egész zsidó közvélemény. Látja azt is, hogy *hiába akarta múlt év decemberében 300 ardeali prominens zsidó vezérjérfi, egyházi és világi zsidóságunk kitűnősegei, magas piedesztálra emelni az Irodát, néha kissé mesterségesen is, néha kissé fogcsikorgatva is, mégsem sikerült.* De nem is sikerülhetett, mert volt az Irodának az utóbbi tíz évben sok olyan periódusa, amikor *nem akart és nem tudott felemelkedni az itt dúló harcok között, — autentikus fórummá s nem tudott magának elég tekintélyt kivonni.* Nem akarjuk mind a régi „bűnököt” felsorolni, mert ahhoz kevés volna egy néhány hasáb, csak annyit, hogy a carei, satumarei s egyéb belső harcokba annyira „leszállott” a piedesztálról, a magas bírói pulpítusról az Iroda, hogy amikor rákerült a sor, akkor senki számára nem volt olyan „tabu”, amilyennek lenni kellett volna és — *lerántották a napl viták sártengerébe.* Addig játszott a miniszteri beavatkozás kétélű és nagyon nem autonómiát védő fegyverével, amíg — lecsapott rája is a 29016—2575 számú február 25-iki rendelkezés, amely megsemmisíti a legutóbbi választást.

Nem tudjuk, hogy mi lesz ezután a következő ut ebből a hínárból, de mellette még újra összeülének választásra a delegátusok, valamint mégis meg kell mondjunk az ardeali zsidó közvéleménynek, amelynek mégsem lehet közömbös, hogy mint játszanak legfontosabb instrumentumával.

Miért?

Előbb jöjjenek a *miértek?*

Miért nyugszik most bele „rezignációval” az Iroda vezetősége a megsemmisítésbe és félhivatalosában eleve megírja, hogy a döntés megváltoztatása érdekében tett lépések, nem lesznek eredményesek. Talán csak nem azért, mert feni hivatali rendelet pótszakasza egy kissé megnyugtató.

Az a pótszakasz, mely eredetileg nem volt a végzésben, csak utólag, március 1-én, nem tudni hogyan és nem tudni kiért és miért került bele és pedig az a pont, amely azt mondja ki, hogy *amennyiben* az öt év előtt megválasztott elnök véglegesítetten került ki a választásból, akkor ez a feloszlató végzés rája nem vonatkozik.

Hát nem lett volna szebb és nemesebb, ha az egész választásra vonatkozó contestációt visszautasították volna és így az Iroda minden újabb horribilis költség és izgalom nélkül, békésen vezethette volna az ügyeket? Nem nagyobb érdeke lett-e ez volna ugy az Irodának, mint az ardeali ortodoxiának?

Egy másik *miért* pedig így szól? *Miért,* vagy most aktuálisabban, *ma nistano,* miben különbözik ez a feloszlató végzés, — *mondjuk* — a carei miniszteri végzéstől, amely végzést, a Központi Iroda a *chilul* hasém kategóriába sorozta? Sőt ezen miniszteri döntés dacára az Iroda a carei orth. hitközséget ma is „*isur*” alatt tartja? Hát miképpen lásson az a hívő zsidó tisztán, amikor azt látja, hogy ugyanaz a rendelkezés, ha akarom — jó, ha nem akarom — nem jó.

Miért taposnak ennyire az Iroda autonómiáján és — ismételjük — *ezt nem a felsőbb hivatalos körök inscenálják,* hanem azok, kik tudják és érzik, a multak tapasztalatai alapján, hogy az Iroda eszménye, még azoknak, illetőleg még azok előtt sem szent és sérthetetlen, akik leghívebb őrzői kellene legyenek, az ortodoxia autonómiájának.

S ha a *miért*-eken túl vagyunk, akkor engedjessék meg nekünk, hogy másra is rámutassunk. *Az azért* ekre.

Azért!!!

Azért nem lehet soha eredményes az Iroda munkája, mert túlsok befolyást enged világi dolgokban a rabbi hierarchiának, mert nem akarták keltévalasztani az egyházi kérdéseket sohasem a politikai és vallási kérdések től. Talán a dalai láma országában van ilyen befolyása az egyháznak, mint nálunk az Iroda ügyében. Másutt, még Budapesten. Pozsonyban, Beregszászon is, és Subotícán, tehát *mindenütt, ahol Központi Irodák működnek, meg van a világi emberek kellő beleszólási joga az ügyek menetébe.* Nem hivatkozunk lengyel német-osztrák, vagy amerikai példákra. Azonos mentalitású Irodákra hivatkozunk, amelyek ugyanannak az ortodoxiának védelmében folytatják önfenntartó harcukat. *És ott jók a világi vezetők, jók a világi elnökök, míg nálunk semmiféle beleszólása nincs egyetlen világi embernek sem.* Legfeljebb fejbólgató hívő lehet, akinek azonban önnálló gondolata, vagy szava nem lehet.

Azért nem lehet joga az Irodának szánalomra, vagy megértésre, mert hiszen soha nem foglalkozott a zsidó eminens problémákkal. Mindég csak a viták, a machlokék, a „*homo usion és isurion*” „*!*” beüje miatt áldozott minden energiát.

De amikor arról van szó:

Van-e . . . ?

van-e a jésivák bocherjeinek elég enni-valója?

van-e a sok tizezernyi ardeali nincstelennek pászkája?

van-e a katonaságnál szolgáló zsidó ifjaknak lehetőség az ünnepet megtartatani és a katonai munkásosztagban levő sokszáz zsidó katonai megtarthatja-e a pészachot?

van-e rendes ellátása a sok kis hitközség demesztikjeinek?

van-e rendes iskolája a sokezernyi zsidó gyereknek?

van-e iráskényszer szombaton, vagy nincs? s ha nincs, miért írnak mégis szombaton a zsidó gyerekek számos iskolában?

Ki kényszerítheti őket erre?

van-e lehetőség és mód arra, hogy a gazdasági nyomorúságban szenvedő hitköz-

ségek kijuthassanak az adósságok nyomasztó légköréből?

van-e megfelelő gondoskodás a rabbi-kar és zsidó tanerők utánpótlására?

van-e joga egyik-násik kis rabbicskának arra, hogy szembeálljon egyes nagy hitközség moré deasztrájával?

van-e lehetőség, az életcél és lelkiideál nélkül tévelygő ifjuságunk megmentésére?

és még mennyi kérdés,

amelyre nem tud senkinek feleletet adni.

Satumare: 5 év, Carei: 3 év

Csak egy kérdés dominált öt évig: **Satumare.** A másik kérdés újabb három évig: **Carei.** Közben apró csipri csupri ügycskék, amelyekről nem lehet látni a nyomorúság és az ezernyi felmerült probléma erdőt.

S most mindennek koronája: *a választás megsemmisítése.* Ez az, ami végleg lenyomta az Iroda presztizsét. Mert *miként várhatom, hogy üjyűkben, és zsidó klak ügyekben eredményesen interveniáljon az Iroda, amikor a saját ügyét sem tudja megvédeni a hivatalos fórumok előtt, sőt úgy rendelkeznek autonómiájával, ahogy nekik tetszik.*

Sok a *miért* és sok az *azért* és itt van közben a pészach, megint nincs senki, aki eljárna az ilyenkor fokozottabban érzett szükségletek előteremtésében és elintézésében.

Nem lehet és nem lesz addig rend, amíg Ardealban nem lesz egy **erélyes zsidó csoport,** amely nem néz mást, mint az ortodox összeség érdekeit és nem azokra bizza a vezetést, akik földig hajolnak egyes rabbinagyságok előtt akkor, amikor egyáltalán nem vallási kérdésekről van szó, hanem belső ortodox strukturális problémákról, amelyeknek ezáltal gazdasági és politikai aláfestése van. Értsék meg jól az illetékesek: *szuverén urak* minden tekintetben a zsidó hitéletben, így az Irodánál is, vallási kérdésekben is — a fő-rabbik egyenkint s összeségükben. De hagyjanak beleszólást olyan dolgokban, amelyek nem képezik az ő hatáskörüket. Ahogy a legextrémebb chasszid sem kérdi a rebbet meg, hogy textil üzletében milyen nyári holmit rendeljen, mert ezekhez ő ért jobban, ugy a gazdasági kérdésekben is hagyja, hogy legyen a praktikusoknak, az élettel jobban küzdő balbatimoknak is beleszólásuk, az Iroda világi ügyeinek intézésébe.

Nem láthatjuk tisztán, hogy mi lesz. De az bizonyos, hogy így nincsen jól, ahogy van és mélységes megdöbbenéssel kell állandóan írjunk ezekről az Iroda és az egész ardeali ortodoxia tekintélyét mindjobban destrualó jelenségekről, amelyeknek legkevésbé a zsidó százezrek, vagy a zsidó sajtó az oka, hanem egyedül és kizárólag abban keresendő a bűnbak, hogy az Iroda önmaga, *téves ténykedéseivel járatta le a tekintélyét az ardeali zsidó közvélemény előtt, felfelé pedig a miniszteriumokban is.* Hatalmas nagytakarításra lenne szükség, hogy oda jusson ez az intézmény tekintély dolgában, ahol a többi Irodák állanak. Amelyekben nyugalom és béke van, amelyek tudnak gondoskodni a hívek lelki és anyagi szükségleteiről, akik még azt is elintézik, hogy legyen minden katonának módja pészachkor, hogy megtarhassa ünnepét és minden gyereknek legyen módja arra, hogy ne kellessen írnia szombaton. Legyen rend! ez a mi óhajunk és ezt harsogják utánunk az ardeali ortodoxia százezernyi tömegei.

Csak az a baj: hogy jajkiállításunk süket fülekre talál!

49 éves, de jól konzervált özevegassyony, kinek vagyona 2 1/2 millió és havli 10 000 lei jövedelme van, megfelelő koru és vagyonu férjet keres. Bővebbet „Mirea” Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Vegyen oradeai Zsidókorház sorsjegyet!

Huzás április 4-én.

FŐNYEREMÉNYEK: 1 komplett hálószoba butor, 1 komplett konyhabutor, 1 komplett szalngarnitúra

Összesen 200 értékes nyeremény

Egy sorsjegy ára 25 lei

Sorsjegyek kaphatók:

Oradea, Str. Regele Carol 9, — Cluj, Agimex, Piața Unirii 3, — Arad. Sándor Iván és társa.

PALESZTINA

A mufti

A mufti

A palesztinai arab villongásokkal kapcsolatos szokatlannul sok szó esik a muftiról. A mufti megjelenik a királyi bizottság előtt, a mufti nyilatkozik az angolok ellen, nyilatkozik az angolok mellett, benne van a keze a zavargásokban, ellenálló sztrájkot szervez, szavára újra megindul a munka és most legfrissebben a mekkai zeréndoklás idejét a király felhasználni, hogy az arab államok képviselőivel tanácskozzon, nyilván nem valószínű, hanem politikai kérdések főit.

Ki hát a mufti és mi a szerepe a palesztinai politikai életben? A mufti, Emin el Hussein, aki még csak most 44 éves, a palesztinai arabok egyház és politikai vezetője. 1920-ban, mint lázadó lépett fel az angol uralom ellen és külföldre menekült. Sir Herbert Samuel, Palesztina akkori kormányzója, amnesztiát adott Husseinnek és Jeruzsálem muftijává nevezte ki, nyilván, hogy ezzel értelmetlenül tegye. Amládon Sir Samuel megalkotta a „Legfelsőbb Mozgalmi Tanácsot”, Hussein lett az elnöke és ő rá ruházták a muszlim vallási bíróság elnöki tisztjét is. A mufti a legextrémebb arab nacionalistákhoz tartozik és ő volt a szellemi, vagy közvetlen elindítója minden zsidóellenes kilengésnek, vagy demonstrációnak, amely Palesztinában az utóbbi 18 év alatt felülbizott. Tulajdoni hatalmi törekvéseinek az arab táborban is nagy ellenzéke van. Amidőn a legutóbbi sztrájk során törekvés jött létre az arab pártok között, a mufti elnököt a „Legfelsőbb Arab Komité” ülésén is. Mint a komité elnöke jelent meg a királyi bizottság előtt kihallgatáson.

Igen érdekes az a taktikai fordulat, amely az utóbbi időben az arab pártok sorában végbement. Még röviddel ezelőtt sűrűn hangoztatták az arab pártok az „angol imperializmus” elleni jelszavakat. Erről azonban most keveset hallani. Az arab pártok inkább afőlött tanakodnak, miként biztosíthatják az angolok szimpátiáját a zsidók rovására. Auni Abdu Hani, az arab függetlenségi mozgalom egyik legradikálisabb képviselője, most tért vissza az arab államokban felt körujtáról és kijelentette, hogy araboknak legalább még száz évig szükségük van az angolok barátságára. Amíg régebben az arab extrém pártok, a mufti vezetésével azt hangoztatták, hogy a zsidók és a cionizmus az angol imperializmus előretolt bástyája, addig most kijelentik, hogy az arabság és Anglia között nincsenek semmilyen ellentétek, csak a zsidókkal van leszámolni valójuk. Az angol imperialista törekvésekkel e szerint megbízhatóknak volna. Lehet azonban, hogy az araboknak a magatartása mögött ott lappang Anglia gyarmatpolitikája is, mert szívesebben látja, ha a zsidók hátán verik el a port, mintha hatalmi érdekeit veszélyeztetik.

A mufti egyébként a királyi bizottság elé már nyílt sisakkal állott és kijelentette, hogy követeli a Balfour deklaráció megsemitését, a további zsidó bevándorlások megtiltását, és arab nemzeti kormányt Palesztina élére.

A mufti mekkai tervét Ibn Saud, Arabia királya egyelőre keresztülhuzta, bár Hussein kijelentette, hogy illegálisan továbbra is szervezni fogja az arab államok ellenállását, a palesztinai zsidó hegemonia ellen.

Sir Herbert Samuel, Palesztina egykori zsidó kormányzója tette Husseinét az arab tömegek legfőbb vezetőjévé. A lázadót akarta leszerezni, mikor díszes pozíciót adott neki. Kérdés azonban, hogy sikerült e terve. Nyugtalanító jelek mutatnak arra, hogy elvettette feladatát és a zsidó országépítés legnagyobb

ellenségével szövetkezett. A mufti nevével még sokszor fogunk találkozni, mert sokszor fog kísérletet tenni, hogy megakadályozza a zsidó nép ujáéledését történelmi földjén: — Palesztinában.

A Keren Kajement Lejisrael a szombat megtartásáért. Jeruzsálem. A KKL. direktoriuma az összes nemzeti alapon állal létesített kolóniákra rendelkezést adott ki, amelyben szigorúan utasítja őket arra, hogy a bérleti szerződésben kikötött szombatmegtartását feltétlenül tartásuk be, mert különben a szerződésben biztosított klauzulák jogával élni fog KKL. vezetősége.

Tizenkilenc revizionistát elítéltek Tel-Avivban. A tel-avivi bíróság elé került tizenkilenc revizionista, akik néhány héttel ezelőtt a tel-avivi kikötőbe tüntetni akartak, hogy ott munkát kapjanak. A vádlottak közül egyenként két hét havi fogházra és 10-10 font pénzbüntetésre, a többieket egy-egy havi fogházra és 5-5 font pénzbüntetésre ítélték.

Csaknem felét költötte el az évi büdzsének a palesztina kormány országvédelmi célokra. A „Palesztina Gazette” most hozza nyilvánosságra a kormány 1936 márciustól 1937 áprilisáig terjedő költségvetését évenkénti büdzséjével. Katonai célokra 1,303.000 fontot adtak ki, míg a teljes katonai, határőrségi és rendőri kiadások 2,291.526 fontot tettek ki. Az elmúlt évben a palesztinai kormány összes költségvetési kiadásai 5.907.388 fontot tettek ki.

Csökkenet az áruindex Palesztinában. A kormány által kiadott jelentés szerint február hónapban, az előző hónaphoz viszonyítva 14%-al csökkentek az árak. De még mindig 7,7%-al többet tesz ki, mint az előző év hasonló időszakában. Az élelmiszer árak viszont körülbelül 15%-al magasabbak, mint a múltévi index.

Ujabb arab terrorcselekmények Észak-Palesztinában. A Havas jelentése szerint Palesztina északi részében újabb mozgolódnak az arab terroristák. Kfar Tabor kolonia mellett megsebesítettek egy zsidó telepest. Szafedben az arabok meg skarták támadni a zsidó negyedet, de a karhatalom visszaverte őket. A Jisuv vezetői tanácskozásra ültek össze a zsidó önvédelem biztosítása ügyében.

— Egy cluji urilányt vesz feleségül a londoni ortodox hitközség fiatal főrabbija. Kikiváncolják a sablonos házassági hírek között az eljegyzési hírt, amelyről Londonból kapott értesítés számol be. A Mizrahi világ-szervezet kimagasló és oly korán elhunyt vezetőjének néhai Avigdor Schönfeldnek, fiatal kora dacára, általános tisztelőnek örvendő fia Dr. Schönfeld Salamon, akit atyja örökébe választott meg hitközsége Londonban, eljegyezte Halpern Márkus cluji nagykereskedő leányát Bertát. A fiatal főrabbi, aki a londoni Adasz Jisroel tekintélyes és egyetlen ortodox hitközségének főrabbija, dacára annak, hogy már Londonban született, érzelmi szálakkal ragaszkodik ahhoz a röghöz, ahonnan nagynevű atyja elszármazott és innen keresett magának életpárt, aki bizonyára segítő társa lesz, remélhetőleg a nagynevű elődje nyomdokain haladó főrabbinak.

Az országos ifjusági Mizrahi központ helységavató ünnepe

Oradea. Ismeretes, hogy a Salu-Maren megtartott ifjusági mizrachista konferencia Oradeara helyezte át Sighetről, országgrészi központját. Az ifjusági központ vezetői Just Mose elnökkel az élén, érintkezésbe léptek a zakén Mizrahi központ, valamint helyi csoport vezetőivel, Nussbaum Sámuel az országos Mizrahi szervezet, valamint Wasserstrom Sándor helyi csoport elnökével és Keszenbaum Miksa és Friedman Ármín vezetőtagokkal az élén. A lefolytatott tárgyalások folytán, sikerült egységes platformot létrehozni, a két országgrészi szervezett együttműködésére vonatkozólag.

A szombat este, folyó hó 13-án megtartott helységavató ünnepség már ennek az egységnek jegyében folyt le. Az ifjusági központ új helységet bérelt a város szívében, ahol azt megfelelő komforttal berendezte és már most sok látogatója van az Irodának, ahova főleg az átrétegeződésre törekvő és a chaluctat szolgálatában álló ifjuság látogat el.

Este 9 órakor nyitotta meg fényesen ki-világított helységben az ünnepséget Just Mose, a Brit Hanoar Hamizrahi országos elnöke. Megelégedéssel üdvözölte azt a körülményt, hogy a szervezet minden számottevő tényezője jelen van és nagy beszédben foglalkozott az áthelyezett szervezetnek aktuális problémáival. Majd felolvassa Rubin Sándor (Timisoara), Dávid Aron (Cluj), Neulender Elemér (Arad) és Wieder Sámuel (Sighet) executive tagok kimentő levelét, akik belgérik a legközelebbi gyűlésen való megjelenésüket.

Wasserstrom Sándor a helyi csoport nevében örömmel üdvözli az ifjusági szervezet visszahelyezését abba a zsidó centrumba, ahonnan a nemzeti alapon álló vallásos mozgalom immár csaknem két évtizede kitudult és lelkileg az ardeali vallásos zsidóság széles tömegét megfogta. A mozgalomnak most már csak főleg szervezési munkára van szükség és reméli, hogy ugy a helyi csoporton keresztül, valamint Ardeal minden részében, az ifjuság lendületével sikerülni fog ezt keresztülvinni.

Keszenbaum Miksa, a zakén mizrahi központja nevében a legharmonikusabb együttműködést reméli az ifjusággal és fájlatja, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetséggel a differenciák ezideig nem likvidálódtak. Mitterman Jakab hozzászólása után, Dr. Mózes László, a timisoara központ képviselőjében reméli, hogy az ellentétek elsimíthatók lesznek. London Armin az átrétegeződés és a KKL. munkában való közreműködését ajánlja fel. Mihály Aladár a Bné Akiba megszervezésére, a nevelő munkára és a chaluc telep kiépítésére tesz konkrét javaslatot. Ábrahámovits Zoltán, kifejezésre juttatja az ifjuság nevében, ama meggyőződését, hogy a közös szíthelyen, a közös munka sikeres lesz. Just József héber nyelven szól a Merkaz nevében és a jesivák ifjuságának megszervezését, de magának egy Mizrahi jesivának felállítását, tartja az ifjusági központ egyik legfőbb feladatának, hogy a jesivákból kikerülő ifjuság ugy szellemileg, mint az átrétegeződés útján, megkaphassa elhelyezkedését az életben. Just Mose zárszava után, amelyben köszönetet mond a „Népünk”-nek a mozgalom érdekében kifejtett munkájáért, emelkedett hangulatban ért véget a szép ünnepség.

Hatalmas óceánjárón Palesztinába! A „Zion-Lloyd”

utazási iroda nagy tavaszi társasutazást rendez Palesztinába a francia PROVIDENCE óceánjáró gőzösön. Indulás március 19 én Constantából. Hajóút 3 nap. Információk és előjegyzések: „ZION LLOYD” București, Victoriei 33. Direktör: M. Jampolszki.

Transilvániai képviseltek:

Dr. NEUMAN VILMOS Cluj,
Str. Berthelot 12. Telefon 682.

Kirsch Tiberiu Oradea,
Str. Iorga 21. Telefon 251.

Ugyanitt jegyek a rendes hajójáratokra: a Serviciul Maritim Român, Palestine Maritime Lloyd és a lengyel hajókra. A két utóbbi társaság hajóin rituális ellátás.

5 esztendő óta elköltöttem több mint 130.000 leit...

ezt írja nekünk Kertész Géza nyug. szeszgyárvezető Targu Säcuiesből, majd folytatta: Az Önök által küldött egy üveg Gastro D. amerikai gyógyszer már annyira javította nagymérvű ideges gyomorhajom és leköltötte savképződésem, hogy mondhatom bátran, Istennek hála, hogy 60% kal egészségesebb vagyok és enni is tudok, amit eddig csak nagyon kis mennyiségben tudtam. Szíveskedjenek egy üveg „Gastro D.” utánvétel küldeni, háltha a második üveg használata által teljes gyógyulást kaphatok, amit Isten után remélem is. Másoknak is bátran ajánlom a „Gastro D.”-t...

Ezen sorozathoz minden kommentár felesleges. Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 leit utánvétel mellett Császári E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

KÖZÉLET

A pancotai hitközség nagy ünnepség keretében avatta fel új kulturházát. Madankovics ezredes vezetésével a fizikar, a polgári hatóságok és a helybeli főzoltóság is megjelent a templomi Istentiszteleten. Mátyás P. és Herskovits S. kántorok nagy tetszéssel fogadták zoltárenekeket után Sonnenschein Éliás kerületi rabbi elmondotta az uralkodóért való imát. Az Istentisztelet után a templom udvarában épült és szépen felszerelt kulturházba vonult át a nagyszabású közönség, ahol a róm. kat. egyházi dalárda Kovács József kántor-igazgató tanító vezetésével elénekelt a király himnuszt, melynek elhangzása után kezdetét vette a díszközgyűlés. Herzka Ármin hitközségi elnök megnyitójában meleg szavakkal üdvözölte a katonai és polgári hatóságok képviselőit és megkapó szavakban fejtegette a kulturház célját és rendeltetését. Ezután Sonnenschein Éliás kerületi rabbi tartotta meg nagyhatású avatóbeszédét. Ezt követően Schuster Tamás róm. kat. plébános és Szilágyi Sándor ref. lelkész megható és lelkes beszédben üdvözölték a hitközség vezetőségét. A program, befejezésül Herskovits kántor elénekelt a XXX-ik zoltárt. A hitközséghez tartozó főhitközségek, valamint több szomszédos hitközség is képviseltette magát és számos üdvözlő levél és távirat érkezett be. A díszközgyűlés után dusan terítettasztalokhoz ültek a vendégek.

A Timișoara-józsefvárosi orth. zoltóság egyik régi problémája került a f. hó 14-én tartott évi közgyűlésen a megoldás elé. Az utóbbi évek folyamán gyors tempóban megnagyobbodott hitközség ugyanolyan nagy mértékben érezte egy a mai követelményeknek megfelelő Mikveh és a többi létesítmények, mint baromfi vágóhely, mészárszék, Talmud-Tóra-iskola, iroda és tanácsterem elhelyezésére alkalmas épület hiányát. A jelenlegi dr. Löfler Géza elnöksége alatt működő vezetőség Schück Bernát főrabbi kezdeményezésére a képviselőtestületi gyűlésen elhatározta, hogy a közgyűlésnek a fenti intézmények elhelyezésére egy új épület emelését fogják javasolni. A f. hó 14-én tartott évi közgyűlés e kérdés jegyében folyt le és a főrabbi és az elnök felszólalása után a közgyűlés egyhanguan, nagy lelkesedéssel elhatározta a tervezett székház felépítését és megbízta a képviselőtestületet e határozat végrehajtásával. A lelkesedés spontán megnyilvánulásaként, Stern Vilmos alelnök 48.000 és Dr. Bium Gyula 36.000 leit adományozott a hitközségnek az építkezés céljaira. Rajtuk kívül még több adományoztak jelentékeny összegeket és így remény van rá, hogy nem sokára megkezdhetik a terv megvalósítását is, amitől a hitközség erkölcsi és anyagi felvirágzását remélik.

(y.)

מה נשתנה הלילה
הזה מכל הלילות

זמן הירותנו.

איך די טעג פון אונזער גרויסען פסח הערשט איבעראל א שטארקע פרייד מיט פער-גינגען פערזאמעלט זיך די נאנצע פאמיליע ביי די פורים אונד טען לויבט פיעל דעם נוטען בענום אונד דעם פיינעם געשמאק פון די שפייזען. די הויפטרוי ווייסט אבער דאס איהר שטארקען ערפאלג מיט דער קאך-קונסט האט זי הויפטזעכליך צו פערדאנקען צערעס. צערעס. דאס 100-טיגע ריינע פפלאנצען-פעסט איז נאראטיב פשר לחג הפסח אונד אהנע דעם פעסט קאן זיך קיינע איינציגע פשרה קינע ניכט בעגעהן. עס פערטיינערט דעם געשמאק אויך די נאהרהאפטטינקייט פון אלע שפייזען אונד זענען גלייך לייכט צום פערדויען פאר יונג אונד אלט.

צערעס

איזט א 100-טיג ריינעם פפלאנצען-פעסט.

A deji Chevre Kadisa a folyó évi február hó 28-án tartotta évi rendes tisztújító közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. A közgyűlés a Chevre főgondnokává egyhangu lelkesedéssel Bernád Dezsőt választotta meg, aki hét hónappal ezelőtti időközi választáson került elsőszben a főgondnokl tisztségbe és aki már ezen rövid idő alatt is bizonyítottát szolgáltatta annak, hogy minden szándéka és rátermettsége megvan arra nézve, hogy a Chevre anyagi helyzetét előmozdíssa és erkölcsli autoritását emelje. A Chevre algondnokává Schlésinger József; pénztárnokká Majrovits Miksa választották meg. A választmányba, mint rendes tagok: Weinberger Samu, Bernád Samu, Rosenzweig Vilmos, Paneth Mihály, Fülöp Elek és Básch Lajos lettek megválasztva. Pótagok lettek Schönberger Dávid és Wirtzberger Sándor. Revizorok lettek Schönblum Jenő, Legmann Mendel és Kappel Abrahám.

A reteagi WIZO jólsikerült purimi gyermekeibadást rendezett. A rendezés munkájából nagyban kivették részüket: Löwinger Hermanné, Rosmann Benciné, Schwartz Moriené, Legmann Jakabné, Jajna Mihályné, Majer Józsefné és Farkas Hermanné. A műsorban nagy sikerrel léptek fel: Kohl Bözsike, Löwinger Eszli, Schwartz Meza, Mandelsohn Hajcsu, Mozes Rifku, Stein Rifku, Stern Lia, Izsák René, Izsák Fani, Farkas Éol, Jajna Hendi, Mendelsohn

Mindl, Izsák Liota, Moskovits Bözsi, Farkas Riske, Léb Mancsi, Jajna Médi, Kohl Beri, Löwinger Gidi, Farkas Tuji, Legmann Gerst, Stern Beri, Löwinger Gyurika, Rosman Tejvi, Farkas Sali, Legmann Levi és Rivi, Rosmann Nachum. A szerepeket Weiser Mancsi és Becken tanították be.

A kosicei orth. Nőegylet febr. 21-én jólékonycélu purimeibadást rendezett, amely ugy anyagilag, mint erkölcslileg a legteljesebb siker jegyében folyt le. A műsor keretében felléptek Uhr Aranka, Gruber Bösko, Uhr Jolánko, Birabaum Éva, Lazarovits Éva, Paszternák Hédi, valamenyien őszinte sikert arava. Általános tetszéssel találkozott a gyermekek balettszáma, amelyből különösen kiemelendő Klein Bébi. Végül Schönfeld József váltott ki élénk derűtséget a közönségből. A kiváló rendezés munkája Gofferer Samuelné, Weinberger N-né, Schwartz Ignátné, Szinainé hölgyek érdeme. A purimest jövedelmét a Nőegylet a népkonyha további fenntartására fordítja.

A kosicei Poel Hadatiban ujra élénk tevékenység indult meg. Az egyesület vezetősége Silberger, Káhn, Üveges mindent elkövetnek a reorganizálás sikeres keresztül vitele érdekében. Aktív segítőitársuk munkájában Klein Viktor, ki eddig a gömörli szervezetben dolgozott.

